

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ՆՈՒՆԵՍԱՐԱԿԱՆ
ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ

XIV

Տ Ա Ր Ե Դ Ա Ր Ձ Ը

Ն Յ Ո Ւ Թ Ե Ր
ԶԵԿՈՒՑՈՂՆԵՐԻ ՅԵՎ ԶՐՈՒՑԱՎԱՐՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Ք Բ

9 (47)
—
7-94

30 MAY 2011

ՀԱՄ Կ(բ)Կ ԿԿ-Ի ՅԵՎ ՄԿ Ի «СПУТНИК АГИТАТОРА»
ԺՈՒՐՆԱԼՆԵՐԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

24 JAN 2006

9(47)
9-94

ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ
ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ
XIV
Տ Ա Ր Ե Դ Ա Ր Ձ Ը

1403
32960

ՆՅՈՒԹԵՐ ԶԵԿՈՒՑՈՂՆԵՐԻ ՅԵՎ ԶՐՈՒՑԱՎԱՐՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Թարգմ. Հ. ԼԵՎՈՆՅԱՆ

23 .07. 2013

2840

ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ՀԵՂԱՓՈՆՈՒԹՅԱՆ XIV ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Մեծ հեղափոխության տարեգարձը
տոնելու լավագույն յեղանակը նրա
չ ուժված խնդիրների գրա ուղագու-
թյունը կենտրոնացնելն է:

Լ Ե Ն Ի Ն

ՅԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅՅՎ ՅՅՐԿՈՒ
ՍԻՍՏԵՄՆԵՐԻ ՊԱՅՔԱՐԸ

Հոկտեմբերի 14-րդ տարեգարձը վրա յե հասնում այնպիսի մի
ժամանակ, յերբ մեր յերկիրը գտնվում է սոցիալիստական լար-
ված շինարարության ամենայնուհե շրջանում:

Թշնամիները պրոլետարական հեղափոխության կործանումն
էլին նախադուշակում, իսկ մենք հաստատ քայլերով առաջ ենք
շարժվում, ամբանում ենք որ առ որ:

1931 թվականը — հնգամյակի այդ վճռական տարին, իր
հետ բերեց նոր հաջողություններ սոցիալիստական շինարարու-
թյան ֆրոնտում: Մեր կուսակցության առաջնորդ և Լենինի լա-
վագույն աշակերտ ընկ. Ստալինը դեռևս 1930 թ. աժուանը, Համկ
(բ) 4 16-րդ համադրումարում, այն յեղրակացությունը հանեց,
վոր մեր յերկիրը թեև հիսիսել է սոցիալիզմի շրջանը: Այն ժամա-
նակվանից հետո նոր վիթխարի առաջնադացում կատարվեց՝ սո-
ցիալիզմի հիմքերը թե՛ քաղաքում և թե՛ դյուղում ավելի ևս ամ-
րացնելու ուղղությամբ: Սոցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքի
կառուցումն ավարտվում է այս տարի: Մեր յերկրի դասակարգա-
յին ուժերի փոխհարաբերության տեսակետից սոցիալիզմի հաղ-
թանակի հարցը լուծված է անվերադարձ կերպով:

Սոցիալիզմը վերջին տարիների ընթացքում հասկապես շեշ-
տակի հաջողություններ և ձեռք բերել դյուղատնտեսության աս-
պարիզում:

Այժմվանից կոլտնտեսությունները հացի և կարեորադույն
դյուղատնտեսական հումքի հիմնական արտադրողներն են հանդի-
սանում: Կոլտնտեսական դյուղացիությունը հողագործության
կենտրոնական դեմքն է դարձել: Համատարած կոլեկտիվացման
հիման վրա ավարտվում է կուլակիության՝ վորպես դասակարգի՝
վերացումը ԽՍՀՄ-ի հացահատիկային և հումքային շրջաննե-
րում:

Պ Ե Տ Ի ր ա ի Տ Կ ար ո Ս
Հրատարակ. № 1895
Գլխավոր 6956 բ)
Պատվեր 5611
Տպրած 3000

կապիտալիստական աշխարհը Հոկտեմբերի տարեդարձին մոտենում է բոլորովին այլ արդյունքներով ու հեռանկարներով:

«Մեզ մոտ, ԽՍՀՄ-ում, սոցիալիստական շինարարութեան հարաճումն վերելք է՝ արդյունաբերութեան և թե՛ գյուղատնտեսութեան մեջ: Նրանց մոտ, կոալիտալիստների մոտ, եկոնոմիկայի հարաճումն ճգնաժամ է՝ արդյունաբերութեան և թե՛ գյուղատնտեսութեան մեջ» (Ստալին):

ԽՍՀՄ-ն միակ յերկիրն է ամբողջ աշխարհում, վորտեղ չկա դործադրկութիւն, վորտեղ աճում է աշխատավորական մասսաների նյութական և կուլտուր-կենցաղային բարեկցութիւնը:

ԽՍՀՄ-ում սոցիալիզմի ձեռք բերած մեծազույն հաջողութիւնների, իսկ մնացած ամբողջ աշխարհում կապիտալիզմի անկման ու քայքայման լուսի տակ վիթխարի չափերով աճում է Հոկտեմբերյան հեղափոխութեան միջազգային, համաշխարհային-պատմական նշանակութիւնը, վորպէս այնպիսի մի դործոնի, վորը հեղափոխականացնում է վողջ համաշխարհային պրոլետարիատը և գաղութային ճնշված ժողովուրդներին՝ իմպերիալիզմի դեմ մղվող պայքարում:

Տասնյակ միլիոնավոր աշխատավորներ ամբողջ աշխարհում ԽՍՀՄ-ի մեջ տեսնում են իրենց միակ սոցիալիստական հայրենիքը, միջազգային աղատազրական շարժման անխորտակելի ամբողջը:

Մեր ամեն մի առաջընթաց քայլը կոմունիզմի ուղիով՝ առույգ արձագանք է տալիս բոլոր կապիտալիստական յերկրների բանվորների, դինվորների, գյուղացիների և ինտելիգենցիայի լավատեսական մասի մոտ: Վո՛չ բուրժուական ծախված մամուլին, վո՛չ հակահեղափոխական տրոցկիստներին և վո՛չ էլ աջ ոպորտունիստներին չհաջողվեց Խ. Միութիւնը վարկարկել համայն աշխարհի աշխատավորական մասսաների աչքում, նսեմացնել մեր յերկրի — համաշխարհային պրոլետարիատի այդ հարվածային բրկաղի առաջատար դերը սոցիալիզմի համար մղվող պայքարում: Մեր հեղափոխութեան պրոլետարական բնույթը, նրա միջազգային նշանակութիւնը, մեր շինարարութեան սոցիալիստական տիպը, այս ամենը հասկանալի ու մոտիկ է դարձել բոլանդակ աշխարհի աշխատավորական լայն մասսաների համար:

Մասսաներն իրենց սեփական քաղաքական վործի հիման վրա սովորում են, վոր միմիայն մեր հեղափոխութեան ուղին, Լենինի ուղին, բայլեիկների ուղին է միակ ստույգ ճանապարհը կապիտալիզմի ճնշումից ազատվելու համար:

Ահա թե ինչո՛ւ վերջին տարիներս, կապիտալիզմի համապարփակ ճգնաժամի խորացման և ԽՍՀՄ-ում սոցիալիզմի աճման ա-

որնչութեամբ, արագանում է բանվորների հեռացումը սոցիալ-Փաշիստական կուսակցութիւններից և ամբանում են Լենինյան կոմիստերնի մարտական շարքերը:

ԿԱՊԻՏԱԼԻԶՄԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՃԳՆԱԺԱՄԸ

Հոկտեմբերի 14-րդ տարեդարձն ամենուրեք անց է կացվում աճող սոցիալիզմի հաջողութիւնների և կապիտալիզմի կրախի ցուցադրման նշանաբանով, ԽՍՀՄ-ի պաշտպանութեան համար, հանուն համաշխարհային խորհրդային իշխանութեան մղվող վրձնական մարտի համար բոլոր յերկրների պրոլետարների և աշխատավորների սերտ համախմբման նշանաբանով:

Կապիտալիզմի ներկա ճգնաժամը մի այնպիսի ճգնաժամ է, վորպիսին իր համապարփակ բնույթով, իր խորութեամբ և տեսկանութեամբ անմանթ է յեղել կապիտալիստական հասարակարգի պատմութեան համար: Նրան զուգընթաց մենք նկատում ենք արտադրութեան անուսխընթաց անկում, դործադրկութեան հրեշային աճում, կապիտալիզմի ընդհանուր հարձակում աշխատավորութեան կենսական մակարդակի վրա, աշխատավորների նյութական դրութեան շեշտակի վատթարացում:

Սոցիալ-Փաշիստները և ամեն դույնի դավաճանները կապիտալիզմի մասնակի կայունացման տարիներին հրճվանքից արբենում էլին, ճգնելով ապացուցել, թե վրա յե հասել «կազմակերպված կապիտալիզմի», «անտեսական դեմոկրատիայի», «արդյունաբերական խաղաղութեան» դարաշրջանը, իրականում հեշտացնելով կապիտալիստների դործը շահագործական ռացիոնալացում կիրառելու ասպարիզում: «Կազմակերպված կապիտալիզմի» այս քարոզը վորոչ կողմնակիցներ ձեռք բերեց նաև կոմիստերնի և ՀամԿ(բ)Կ-ի ամենից ավելի անկայուն տարրերից: Հետո, յերբ ճգնաժամի անողոք հարվածների տակ ջարդ ու փշուր յեղան այս «կազմակերպված կապիտալիզմի» իլլյուզիաները, սոցիալ-Փաշիստները փորձեցին նայ լուսութեան մատնել ճգնաժամը, այն հայտարարելով իրբև «ժամանակավոր խանգարում», իսկ յերբ ճգնաժամը լուսութեան մատնել այլևս անհնարին դարձավ, նրանք իրենց հայտարարեցին իրբև «հիվանդ կապիտալիզմի դիսավերե կանգնած բժիշկներ» և իրենց բոլոր ճիշդերն ուղղեցին վերելու կապիտալիզմն աճող հեղափոխական վերելքի առաջ:

Սակայն, հակառակ նրանց այն ջանքերին, վոր նրանք դործ են դնում ճգնաժամի անողոք հարվածներին յենթակիս կապիտալիզմի ծանր վիճակը թեկացնելու համար, ճգնաժամը շարունակում է ավելի ու ավելի սրվել, համակելով անխտիր բոլոր կապի-

տալիստական յերկրները և արդյունաբերութեան բոլոր ճյուղերը, բացառութեամբ ուղմական ճյուղի:

Արտադրութեանը բոլոր խոշոր կապիտալիստական յերկրներում անընդհատ ընկնում է: Գերմանիայում 1931 թ. հունիսին արտադրութեանը 1929 թ. համեմատութեամբ ընկել էր 28,2 տոկոսով, ՀԱՄՆ-ում՝ 35 տոկոսով, Անգլիայում՝ 30,1 տոկոսով:

Համաշխարհային արտադրութեան դրուժյունն ըստ առանձին ամենից ավելի կարեւոր ճյուղերի, հետևյալ պատկերն ունի.

Ածխի հանույթը (հազար տոններով).

	1930 թ.		1931 թ.		Կիսամյակում	
	հունվար	հունիս	հունվար	հունիս	1930 թ.	1931 թ.
Գերմանիա	14167	10631	11341	8344	72164	59297
ՀԱՄՆ	50729	34730	39910	30199	236096	127459
Անգլիա	20639	19163	19481	18118	123834	113161

Ե՛լ ավելի պարզ յերեւում է յերկաթի և պողպատի արտադրութեան կրճատումը:

Առաջին կիսամյակում յերկաթի արտադրութեանը կաղմում էր (հազար տոններով).

	1930 թ.	1931 թ.
Գերմանիայում	5502	3289
ՀԱՄՆ-ում	18260	11103
Անգլիայում	3150	2038

Պողպատի արտադրութեանը նույն ժամկետներում կաղմում էր (հազար տոններով).

Գերմանիայում	6470	4535
ՀԱՄՆ-ում	23791	15257
Անգլիայում	578	294

Բերված տվյալներից պարզ յերեւում է կապիտալիստական տնտեսութեան դարձաքայման անշեղորեն իջնող կորագիծը: 1931 թ. առաջին կիսամյակը ամենուրեք, բոլոր յերկրներում և արտադրութեան բոլոր ճյուղերում ցույց է տալիս ճգնաժամի հետագա անումը:

Անգլիայում արտադրութեան անկումը արդյունաբերութեան մետաղաբրդիական ճյուղերի հիմնական խմբում 1929 թ. ամենաբարձր կետի համեմատութեամբ 1931 թ. II յեռամսյակում հասնում էր 60.6 %-ի:

ՀԱՄՆ-ում անկումը 1931 թ. հունիս ամսին 1929 թ. համեմատութեամբ մշակող արդյունաբերութեան մեջ կաղմում էր 36 % իսկ արդյունահանող արդյունաբերութեան մեջ՝ 30 %:

1931 թվականը արտադրութեան ամենացածր մակարդակի տարին է ՀԱՄՆ-ում, այսինքն այն յերկրում, վորը համաշխարհային պատերազմից շահեց բոլորից ավելի:

Արտադրութեան ծավալի այս աննախընթաց կրճատմանը հետեւեց ամենից առաջ գործադուրեկների վիթխարի բանակի ավելացում: Ագրարային ճգնաժամն արդեն քայքայել է տասնյակ միլիոնավոր մանր դյուրացիական տնտեսութեաններ, քաղց և սղքատութեան է ստեղծել զաղութներում և կիսազաղութներում: Խեղճ մասսաները քաղցում են, բայց պահեստներում ցորենը, կոֆեն, շաքարը փտում են միլիոնավոր տոններով, խեղճ միլիոնավոր մարդիկ չեն կարողանում բավարարել հազուստեղների և վառելիքի անհետարբրական պահանջները, բայց պահեստները արաքում են բամբակի, ածխի, նավթի և այլ մթերքների շարունակ ավելացող ու վաճառքի շուկա չճարող պահանջներից:

Ամերիկայում իստեսները և տնտեսադեմոստերը ներկայումս գրաղվում են շոգեչարմները ցորենով տաքացնելու ամենից ավելի շահավետ մեթոդների հարցը քննելով, խեղճ յերկրում 12 միլիոն սովահար բանվորներ կան: Իրադրւյալում, գոտրը բարձր մակարդակի վրա պահելու նկատառումով, դեռևս 1930 թ. ծով լցրին 2 միլիոն պարկ կոֆե, իսկ 1931 թ. վոշնչացրին չորս միլիոն պարկ ևս: Կուբա կղզում վոշնչացրին շաքարի հսկայական պաշարներ, Հնդկաստանում, Յավայում և Յեյլոնում բերքի մի մասը թողնվեց գաշտում: Հարավային Աֆրիկայում չսաղաքեցին կարտոֆիլի ցանքի հսկայական տարածութեաններ: ՀԱՄՆ-ի մի քանի նահանգներում արգելված է նավթահանման աշխատանքների ընդարձակումը և փակվում են նավթի վիշկաները: Ամերիկայի և Կանադայի խոշոր հողագործները պահանջում են պարտադր կարգով կրճատել ցանքատարածութեանները:

Ճգնաժամի այս առանձին խորացումը, վոր արտահայտվում է արտադրութեան մակարդակի աննախընթաց անկումով, ապրանքային պաշարների հսկայական աճումով և արտադրական ապարտի վիթխարի թերարեւոնումով, չէր կարող չհանդէլ ֆինանսական ճգնաժամի սրմանը (քորսոյական, վարկային, բյուջետային և վալյուտային): Ֆինանսական ճգնաժամն առաջին անգամ բռնկվեց 1931 թ. ամռան, կենտրոնական Յեվրոպայում, յերբ սնանկացավ ավստրիական «Կրեդիտանշտալտ» կենտրոնական բանկը: Գիշ ժամանակ անց՝ ընկավ Գերմանիայի խոշորագույն կենտրոնական բանկերից մեկը— դերմանական «Դանաարանկ» աղգային բանկը, վոր ուներ ամենաճյուղալորոված ցանցը և կապված էր արդյունաբերութեան բոլոր կարեւորագույն ճյուղերի հետ: Նրան հաջորդեց Իրեղզենի բանկը: Այս կրախի հետեւանքով մանր ծառայողների, մանր բուրժուաղիայի և բաւվորների մի խոշոր զանգ-

ված կորցրեց իր փոքրիկ անտեսումները: Ակցիաների կուրսի աղետալի անկումը եւ ավելի ուժգին հարված հասցրեց այս խավերի տնտեսական դրութեանը, եւ ավելի վատթարացրեց նրանց նյութական դրութեանը:

1931 թ. ընթացքում (8 ամսում) ՀԱՄՆ-ում սնանկացել են 1098 բանկ:

Վարկային և վալյուտային ճգնաժամը խորապես խոցեց Անգլիային: Վարկային այն ոգնութունը, վորը ցույց էլին տալիս անգլիական բանկին Ֆրանսիական և ամերիկական կապիտալները, լուրջ հետաձգեց Ֆինանսական կրախը, ուստի յերբ վարկերն սպառվեցին և յերբ Ամերիկայի մերժման պատճառով նոր փոխառութեանը չհանդիպեց վարկային գրամական ճգնաժամը համակեց

Անգլիային, դրանով իսկ սկսելով վերածվել համաշխարհային ընդհանուր վարկային ճգնաժամի:

Վարկային-գրամական ճգնաժամը համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամի դարգացման նոր ետապն է հանդիսանում: Այդ նշանակում է ճգնաժամի հետագա սրում ու խորացում և ամենից առաջ՝ բուրժուազիայի նոր կատաղի հարձակում բանվոր դասակարգի վրա: Անգլիայից հետո վոսկու ստանդարտը (թղթադրամի փոխանակումը վոսկով) վերացվեց Նորվեգիայում, Շվեդիայում, Դանիայում: Իտալիան, Ֆրանսիան և ՀԱՄՆ-ն արդեն զգում են վարկային-գրամական ճգնաժամի ստաջին նույաները:

Միջազգային վարկային ճգնաժամն իր հերթին կրերի արտագրութեան նոր կրճատում, մոնոպոլիստական խոչոր և խոչորողուն միափորումների կրախ, վորը կապիտալիստական սխտեմի ճգնաժամի նոր խորացում և սրում:

Կոմիտեերնի գործկոսի XI պլենումը 1931 թ. ապրիլ ամսի իր բանաձևում նշում էր.

«Այն ձևումը, վոր ունեն իմպերիալիստները աշխատավորության, իրենց մրցակիցների, գաղութների և ՍՍՀՄ-ի հաշվին ճգնաժամից դուրս գալու համար, տանում է ղեպի պրոտեկցիոնիզմի և ղեմայինդի բուրժուական քաղաքականութունը, ղեպի համաշխարհային հեղեմոնիայի և գաղութների վերաբաժանման նպատակով իմպերիալիստների կողմից մղվող պայքարի սրումը, ղեպի իմպերիալիստական նոր պատերազմների և հակախորհրդային ինտերվենցիայի նախապատրաստութունը»:

ԿիԳԿ-ի այս կանխագուշակութունն ամբողջապես արդարացավ: 1931 թ. ամսուր դարձավ ճգնաժամի դարգացման նոր և կարևոր մի ողակը. բոնիկե վաոհային-գրամական ճոնաժամը մի շարք յերկրներում (Աւստրիա, Գերմանիա, Անգլիա, Ալխաորալիա,

Հարավային Ամերիկայի մի քանի յերկրները), սրվեցին հակասութուններն իմպերիալիստների՝ Ֆրանսիայի և Գերմանիայի, Անգլիայի և ՀԱՄՆ-ի, ՀԱՄՆ-ի և Ֆրանսիայի և այլ յերկրների միջև: Սրվեցին հակասութունները մեկ կողմից՝ իմպերիալիստների և մյուս կողմից՝ գաղութային ու կիսագաղութային յերկրների միջև— Հնդկաստանի և Անգլիայի միջև, Հնդկաչինի և Ֆրանսիայի միջև, Չինաստանի և բոլոր իմպերիալիստների միջև:

Հատկապես Չինաստանը իմպերիալիստական ակտիվ ագրեսիայի սրյեկտ է հանդիսանում: Իսթանվամ լինելով մի շարք սաղմական խմբերի միջև, վորոնցից ամեն մեկը աջակցութուն ստանալով այս կամ այն իմպերիալիստական յերկրից մշտական պատերազմի մեջ է մյուսների հետ, Չինաստանը վերջին ժամանակներս դարձավ մեծ կարևորութուն ներկայացնող իրադարձութունների ասպարեղ: Ճապոնական իմպերիալիզմը, վորը մյուս յերկրների պես իր կաշվի վրա խստորեն զգում է տնտեսական ճրգնաժամի հարվածները, յեղք է վորոնում Չինաստանի աշխատավորութեան ուժեղ շահագործման հաշվին, իր գորքի միջոցով գրավելով ամբողջ հարավային Մանջուրիան, գրոհելով ղեպի Կենտրոնական Չինաստանը (Շանհայ, Յոյան-Չժոու): Այստեղ ևս սրվում են հակասութուններն իմպերիալիստների միջև և առաջին հերթին՝ ճապոնիայի ու ՀԱՄՆ-ի միջև, վորոնք նույնպես իրենց մասն են պահանջում Չինաստանի բաժանումից: Սրան զուգընթաց ուժեղանում է հակախորհրդային ինտերվենցիայի սպառնալիքը, և ծայրահեղ չափով սրվել են հակասութունները բուրժուազիայի և պրոլետարիատի միջև ամբողջ աշխարհում:

Ինտերվենցիայի սպառնալիքը մեղ վրա պարտավորութունն է զնում չարունակել ՍՍՀՄ-ի պաշտպանութեան բոլոր միջոցներն ուժեղացնելու գործը, տեխնիկայի արժատացման միջոցով եւ ավելի ամբողջնել կարմիր բանակի մարտական շարքերը, եւ ավելի բարձրացնել յուրաքանչյուր մարտիկի ղիտակցութունն ու կայունութունը, լայն չափով դարգացնել Պաշտ-Ավիաբիմի աշխատանքը և ամեն կերպ ամրացնել յեղբայրական կապը կարմիր բանակի և միլիտանավոր բանվորների ու կոլտնտեսականների միջև:

ՊԱՅԳԱՐ ՃԴՆԱՍՏԱՄԻՅ ԴՈՒՐՍ ԳԱԼՈՒ ՀՄՄԱՐ ՅԵՎ ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Կապիտալիզմի յերկրներում բուրժուազիան ամենամեծ կատաղութեամբ հարձակվում է բանվոր դասակարգի և աշխատավորական մասսաների վրա, ձգտելով տնտեսական կողոպուտի միջոցների ոգնութեամբ աշխատավորութեան ուսերին-դնել ճոնաժամի բոլոր հետեվանքները (մաս-

առաջին արձակուրդները և գործադրվելուց, աշխատավարձի իջեցում, բանվոր դասակարգի, գյուղի աշխատավորության և քաղաքային չբաշխվածության հարկերի ուժեղացում, մաքսային դրույքների բարձարում, մանրածախ գները և սոցիալական ապահովագրության արհեստական կասեցում և այլն) : Կապիտալի այս հարձակումը մասսայական ամենախրատ աղքատության արհավիրքներին և դատապարտում պրոլետարիատին» (ԿԻՊԿ-ի XI սլենում) :

Հետպատերազմյան ամբողջ շրջանում գործադրված ստեղծարարական և շահագործող բարձր, ստեղծելով խրոնիկական մշտական գործադրվածություն :

Այսպես, որինակ, Գերմանիայում գործադրվողների տոկոսը բոլոր պրոֆմիլիտներին դեռ նախքան պատերազմը կազմում էր— 1910 թ. 1.9, 1911 թ. 1.9, 1912 թ. 2, 1913 թ. 2.9 նախքան 1929 թ. ճգնաժամը— 1926 թ. 18.2, 1927 թ. 9, 1928 թ. 8.6, իսկ ներկա ճգնաժամի ընթացքում գործադրվածները աճել են հետևյալ կերպ (պրոֆմիլիտների անդամների թվի տոկոսային հարաբերություն) .

	1929 թ. հունիս,	1930 թ. հունվար	1930 թ. հունիս	1931 թ. հունվար	1931 թ. հունիս
Ամբողջովին գործադրվող	9.1	20.1	19.5	31.7	30.0
Կրճատ շարժ աշխատող	6.8	3.5	12.0	16.9	17.5

Գերմանիայում ամբողջովին գործադրվող են 5 միլիոն մարդ : Չմեղվա ընթացքում սոցիալիստիկ, վոր այդ թիվը կհասնի 6-7 միլիոնի :

Անգլիայում պրոֆմիլիտների բոլոր անդամների թվում գործադրվողների տոկոսը կազմում էր .

1929 թ. հունիսին	— 9.6	1930 թ. հունիսին	— 15.8
1931 թ. հունվարին	— 21.5	1931 թ. հունիսին	— 21.8

Ֆրանսիայում և ՀԱՄՆ-ում գործադրվածության վիճակագրություն չի տարվում, բայց Ֆրանսիայում ներկայումս կա 1 միլիոն ամբողջովին գործադրվող և 3 միլիոն՝ մասնակի գործադրվող, այսինքն այնպիսի գործադրվողներ, վորոնք վոչ-ամբողջ շարժված են աշխատում . իսկ ՀԱՄՆ-ում գործադրվողների թիվը հաշվվում է մոտ 12 միլիոն :

1929 թ. գործ ունեցող ամերիկական պրոլետարիատի 26 %-ը 1931 թ. հունիսին վորոնք էր չպարված : Հենց միայն կապիտալիստական յերկրում (առանց Հնդկաստանի և Չինաստանի) վորեն վաստակ չունեցողների թիվը, հաշվելով նաև ընտանիքի անդամ-

ներին, անցնում է 120 միլիոնից, և նրանց ազատություն է տրված սովորական լինելու համար :

Մարդկային այս զանգվածների դրույթները շարունակ վաստակաբանում է : Սմերիկայում սոցիալական ապահովություն գոյություն չունի, և գործադրվողները վոր մի աշակցություն չեն ստանում :

Անգլիայում թեպետ և սոցիալական ապահովություն գոյություն ունի, բայց գործադրվողներն ոգնություն են ստանում գործադրվածության առաջին կես տարվա ընթացքում միայն :

Ներկայումս անգլիական բուրժուազիան, ճգնաժամից դուրս գալու յեղ վորոնելով, «խնայողության» ծրագիր է գործադրում և ծայրերից կտրատում է գործադրվողներին տրվող մուրացկանական նպաստները : Սեղտեմբեր ամսին գործադրվողների նպաստը կրճատվեց 10 %-ով :

Գերմանիայում միայն մեկ յերրորդ մասն է գործադրվածության նպաստ ստանում, իսկ յերկու յերրորդ մասը ստանում է բարեգործակցի աղքատիկ ոգնություն, շարժական 2-3 մարկի շահով : Չնայած դրան, Գերմանական բուրժուազիան ճգնաժամից դուրս գալու կապիտալիստական յեղ վորոնելով, ամենից առաջ կրճատում է գործադրվողների նպաստները :

Երյունիսի արտադրող ղեկավարներով բյուջետային դեֆիցիտները ծածկվում են աշխատավորության և առաջին հերթին գործադրվողների հաշվին : Յեղ վորոնելով չի, վոր ավելանում է անձնասպանության ղեկավարի թիվը : Հենց միայն Գերմանիայում քաղցի և գործադրվածության հիման վրա ամեն որ ստանյակ անձնասպանություններ են տեղի ունենում :

Բայց կապիտալիստները ճգնաժամից դուրս գալու յեղ են վորոնում վոր միայն գործադրվածության նպաստները պակասեցնելով, այլև կատաղի հարձակում են գործում գրադված բանվորների աշխատավարձի վրա :

Գերմանիայում աշխատավարձի ընդհանուր իջեցումը կազմում է 15-20 % : Հարձակումն աշխատավարձի վրա շարունակվում է 20-30 տոկոսով և աշխատավարձն իջեցնելու բացահայտ ձգտումով : Այս բոլորի հետևանքը յեղավ այն, վոր գերմանական բանվորի ուսու աշխատավարձը 1931 թ. հունիսին միջին հաշվով 47 %-ով ցածր էր ապրուստի միմիումից :

Գերմանական թերթերը լիվ-լիցուն են առանձին բանվորները և ծառայողներին հաղորդագրություններով այն կարիքի մասին, վորպեսին պոում են նրանք : Ահա մի բանի փաստեր : Մի բանվոր մանրամասն հաղորդում է իր բյուջեն : Նրա աշխատավարձը կազմում է շարժական 49.73 մարկ : Միայն սնդիկ և վաստակիքի ծայրերը պահանջում են 47.17 մարկ : Մնացած բոլորի համար

(հագուստ, հարկեր, դանդաղան ծախքեր, հիվանդանոց և այլն) 6 հոգուց բաղկացած ընտանիքին մնում է 2.56 մարկ, և քանի վոր հարկերը և զեղջերը վճարվում են առաջին հերթին, ուստի այդ ամենը գնում է անդի հաշվին:

Յեկ կամ թե վերջնապ կենցաղավարության նկարագրությունը պատահական փոքր քաղաքներում, վոր տալիս է բուրժուական հերթիներ Տաղերլատ» թերթի թղթակիցը այդ թերթի 1931 թ. հունիսի 30-ի համարում:

Տասընչորս համայնք Ֆրանկլիայում միանալով կազմեցին «Կարելի համայնք» և աշխարհին ուղղեցին կարիքի իրենց կողմը—«Հարյուրավոր ընտանիքներ հաց չունեն: Աշխատանքի և վաստակի բոլոր հեռանկարները շարժախառն են: 8 և ավելի անդամ ունեցող ընտանիքներ որական 10 մարկի (4 ս. 50 կ.) չափով ողնություն են ստանում: Համայնքները պարաքի տակ են ընկել և այլևս չեն կարող նույնպես բաց թողնել: Ամենուրեք աղքատություն, կարիք և քաղց: Ամենուրեք և վոչ միայն կաղախալում ու Ֆրանկլիայում: Գերմանիայի բոլոր մասերում գյուղեր, առևտրական ավաններ և փոքրիկ քաղաքներ կան, վորոնք համատարած կարիքի այս որերին դանվում են ամենախորթ աղքատության մեջ: Տյուրինգիայում դիտեն, վոր Զիմմերբերգի շուրջը կան «աղքատության մարդի» համայնքներ, վորտեղ ընտանիքների 65 %-ն ապրում է հասարակական ողնությամբ, դպրոցականների 32 %-ը վարակված է թուքախտով, 66 %-ը սերին սասիճանի թուղ են ու կիսաքաղց, 76 %-ը սեփական մահճակալ չունեն»:

Այդպես են ապրում գերմանական սրբոլետարները, բուրժուական թերթի վկայությամբ*): Անդլիայում նույնպես աշխատավարձի անչեղ իջեցում է կատարվում, և ներկայումս բանվորների նոմինալ աշխատավարձը 5-10 տոկոսով ցածր է 1929 թ. մակարդակից. իսկ ունալ աշխատավարձն էլ ավելի ցածր է:

Ամերիկայում, Գերմանիայում և Լեհաստանում քաղցած գործադուրկները դրավում են պարենի խանութները: Հարձակվելով բանվորի կենսական մակարդակի վրա, սրբոլետարիատի հաշվին ճշմարտացի դուրս գալու յեղ վորոնելով, բուրժուազիան հետդրահատ ավելի ու ավելի յե շուշախում ՌԱՀՄ-ի հաշվին իր հակասությունները լուծելու հնարավորությունները: Ճգնաժամը, սրելով իմպերիալիստական հակասությունները, միևնույն ժամանակ սրում է հակախորհրդային ինտերվենցիայի վտանգը: Վերջին տարիների իրադարձությունները բավականաչափ բաց արին իմպեր-

*) «Թերթիներ Տաղերլատ», 1931 թ. հունիսի 30-ի համարը

րիալիստական ինտերվենյունների անդրկուլիսյան աշխատանքը: Այն ժամանակ, յերբ Այդլերի Լիգայի հանձնաժողովներն ու յենթահանձնաժողովները յետ են մղում խորհրդային առաջարկներն ընդհանուր ու մասնակի դիմաթափման և տնտեսական հարձակում չըգործելու մասին, Այդլերի Լիգան, վորպես իմպերիալիստական խոչորագույն գեղատիչների ոժանդակ մարմին, խրախուսում է Մանջուրիայի դրավումը ճապոնիայի կողմից, յերբ վերջինս, ճգնաժամից դուրս գալու յեղ վորոնելով, Մանջուրիան վողողում է իր դորքերով:

Մոցիալ Փաշիստները Այդլերի Լիգան հրամցնում են իրրե խաղաղության մի գործիք, իրրե ժողովուրդներին միավորելու ընդունակ մի հաստատություն, սակայն հետադարձաբանական պատմության բոլոր փաստերը բավական ցայտուն կերպով ապացուցեցին ամբողջ աշխարհին, վոր Այդլերի Լիգան իրականում իմպերիալիստական սղանդի և ՌԱՀՄ-ի ու Չինաստանի խորհրդային շրջանների գեմ ուղղված ինտերվենցիայի կաղմակերպչին և հանդիսանում է:

Մահճանամերձ պետությունների բլոկի ստեղծումը «ազրաբային կոնֆերենցիայի» գրոշակի տակ, հակախորհրդային կամպանիաներն ընդգեմ խորհրդային կարծեցյալ «դեմպիլնդի», «հարկազիր» աշխատանքի շուրջը հյուսված կամպանիաներ, «արդյունաբերական կուսակցության» և մենչևիկների դատավարությունների ժամանակ բացված ինտերվենցիոն նախապատրաստությունները ապացուցում են ինտերվենցիայի տնդոտ նախապատրաստությունը: Խորհրդային Միությունը, վոր անչեղ կիրառում է իր խաղաղության քաղաքականությունը, այնուամենային պետք է հաշվի առնի հակախորհրդային ինտերվենցիայի վտանգի սրման անխուսափելիությունը և միշտ պատրաստ պետք է լինի իմպերիալիստների հարձակման պոհին հակահարված տալու համար:

ՄՈՅԻԱԼ ՁԱՇԻՉՄԸ

Պատակարդային պայքարի դարգացումը՝ համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամի հետագա ծավալման պայմաններում, աշխատավորական ամենալայն մասսաներին կանգնեցնում է յերկրնորանքի առաջ—կամ բուրժուազիայի դիկտատուրա, կամ սրբոլետարիատի դիկտատուրա. կամ տնտեսական և քաղաքական ստրկություն, կամ վերջ կապիտալիստական շահագործմանն ու կեղեքմանը. կամ դադարից ճնշում և իմպերիալիստական պատերազմներ, կամ խաղաղություն և ժողովրդների յեղբայրական փոխհարաբերություններ. կամ կապիտալիստական անարխիա և ճգնաժամեր, կամ անարխիական ու ճգնաժամերը վերաց-

նող տնտեսութեան սոցիալիստական սխտեմ» (ԿԻԳԿ-ի XI պլենում) :

Պրոլետարիատի դիկտատուրան, կապիտալիստական շահագործման և կեղեքման վերացումը, ժողովուրդների յեղբայրական վոխ-հարարերութեանը և տնտեսութեան պլանային սոցիալիստական սխտեմը չի կարելի ձեռք բերել առանց պրոլետարական հեղափոխութեան, առանց բուրժուազիայի տիրապետութեան բռնի տապալման :

Կապիտալիստական շահագործման լծից բանվոր դասակարգին աղատագրելու այս միակ ճանապարհի վրա, իրրև ամենապիտան մի խոչընդոտ, կանգնած է սոցիալ-դեմոկրատիան :

Ինչպես նախորդ տարիներում, այնպես և հիմա, սոցիալ-դեմոկրատիան կապիտալիզմը փրկելու մեջ է տեսնում իր գլխավոր խնդիրը : Նա եր, վոր կապիտալիզմը փրկեց պրոլետարական հեղափոխութեանից՝ պատերազմից անմիջապես հետո (գերմանիայում, Ավստրիայում, Հունգարիայում, Իտալիայում, Ֆինլանդիայում) : Նա եր, վոր ողնեց բուրժուազիային հայտնի ուսցիտանայացումն անցկացնելու, այն և՛ բանվորների շահագործման աստիճանը բարձրացնելու և գրանով կապիտալիստական տնտեսութեան ամրացնելու գործում : Նա է, վոր շարունակ ձայն է տալիս իմպերիալիզմի ստրուկական կարողութեան ամրացնելու համար վարկերի բաց թողնելու ոգտին :

Նա եր, վոր Անգլիայի այսպես կոչված «բանվորական» կառավարութեան ձեռքով բացահայտորեն իմպերիալիստական քաղաքականութեան եր վարում, հրով և սրով ճնշելով հեղափոխական շարժումը Հնդկաստանում, Յեզիստոտում և Պաղեստինում :

Նա եր, վոր Ֆրանսիայում նախաձեռնողը հանդիսացավ այն սրենքի, վորը վերաբերում եր աղգարնակութեան միլիտարիզացիային՝ ի նպատ Ֆրանսիական իմպերիալիզմի շահերի :

Սոցիալ-դեմոկրատիան եր, վոր կազմակերպեց մայիսմեկյան ցույցերի գնդակոծութեանը 1929 թ. Իերլինում ու Համբուրգում և ամենուրեք հանդես եր գալիս շարեյկրրեսների գերում, ներողամիտ վերաբերմունք ցույց տալով Փաշիստական բանդաների սանձարձակութեանների հանդեպ :

Սոցիալ-դեմոկրատիան Գերմանիայում ձուլվել է Բրյունինդի կառավարութեանը, հեշտացնելով Փաշիստական դիկտատուրայի ուժեղի կիրառումը : Նա ստատարում է թայանչիական «արտակարգ» որենքներին, վորոնք նպատակ ունեն թայանչի բանվորների աշխատաւարձն ու գործազուրկների նպատաները, արգելել գործազուրկներն ու ցույցերը, արգելել կոմունիստական մամուլը և այլն : Անգլիայում նա կազմակերպել է այսպես կոչված «աղգային» կառավարութեան և բուրժուական կուսակցութեանները հետ միա-

սին գործադրում է ճգնաժամի ջախջախիչ աղղեցութեանից անգլիական կապիտալիզմը փրկելու միջոցառումներ :

Սոցիալ-դեմոկրատներն ակտիվ աջակցութեան են ցույց տալիս վերստայան թայանչիական սխտեմին և իմպերիալիստներին սպառազինմանը, վորի նպատակն է նոր պատերազմ սկսել աշխարհը վերաբաժանելու համար :

Հանձինս Անգլիայի «բանվորական» կառավարութեան և Ֆրանսիական, բելգիական ու հոլանդիական սոցիալիստների, սոցիալ-դեմոկրատիան ակտիվ մասնակցում է աղգային-հեղափոխական շարժումների ճնշմանը դադութային և կիսադադութային յերկրներում (Հնդկաստանում, Հնոհասիանում), Չինաստանում աջակցում է չինական հեղափոխութեան դահիճ Չան-Լայ-Շիին և չինական կարմիր բանակի ու Չինաստանի խորհրդային շրջանների դեմ գործող պրոտիչ արշավախմբերին :

Սոցիալ-դեմոկրատիան կազմակերպիչն է հանդիսանում այն հակախորհրդային ինտերվենցիայի, վոր ուղղված է աշխարհի միակ պրոլետարական պետութեան դեմ :

«Տնտեսական բյուրազայի և հակախորհրդային ուղգական ինտերվենցիայի նախապատրաստութեան այս հանցադործ աշխատանքում II ինտերնացիոնալու և սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցութեանները անմիջական ղեկավար մասնակցութեան են ցույց տալիս և կրում են նրա լիակատար պատասխանատւութեանը» (ԿԻԳԿ-ի XI պլենում) :

Իրենց ձեռքը վերցնելով պրոֆմիլիտենական ապարատը, սոցիալական ապահովութեանն ու բանվոր դասակարգի մի քանի այլ կազմակերպութեաններ և վարելով բուրժուազիայի շահերի ռոժանդակման ու սպառազինութեան քաղաքականութեան, սոցիալ-դեմոկրատիան հանդիսանում է բուրժուազիայի գլխավոր սոցիալական հենարանը, ինչպես նաև գլխավոր խոչընդոտը բանվոր դասակարգի մեծամասնութեանը կոմունիստների կողմը գրավելու ճանապարհին, բուրժուազիայի տիրապետութեանը տապալելու ճանապարհին :

Անհնարին է թվել սոցիալ-դեմոկրատիայի բոլոր վոճբադործութեանները բանվոր դասակարգի նկատմամբ : Յեվ ահա այսօր, կապիտալիստական հասարակարգի հիմքերը ցնցող անոգոք անանսական ճգնաժամի շրճանում, սոցիալ-դեմոկրատիան իրեն կապիտալիզմը «բոխչի» է հայտարարել և լրացնում է իր հանցադործ արարքների ցուցակը, յուրաքանչյուր քայլափոխում դավաճանելով պրոլետարիատի կենսական շահերը :

Կոմունիստական կուսակցութեանների գլխավոր խնդիրն է՝ ջախջախել, վորնչացնել սոցիալ-ֆաշիզմը, մերկացնել նրա դավա-

ճանախան ելուցիւնը, արժատեսիլ անել նոս աղղեցութիւնը բանվոր դասակարգի միջից և բանվոր դասակարգի մեծամասնութիւնը հեղափոխութեան կողմը զբաղել:

Այսպէս կոչված «ձախ» սոցիալ-Փաշիզմը (Ձեյղեվիցը Գերմանիայում, Անգլիայի «բանվորական» կուսակցութեան «ոպորտիցիան») սոցիալ-Փաշիզմի ամենավտանդավոր այլաձևութիւնն է: Սոցիալ-դեմոկրատիայի ծար տրմած քաղաքական շրջանում, յերբ սոցիալ-դեմոկրատ բանվորներն սկսել են մասսայաբար թողնել իրենց կուսակցութիւնը և անցնել կոմունիստներին կողմը, «ձախ» սոցիալ-Փաշիստներն իրենց աղմուկով ճգնում են կասեցնել բանվոր դասակարգի ներսում սկսված ձախացման սլոցը:

ՀԵՂԱՓՈՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ՎԵՐԵԼԻՔԸ

Տնտեսական ճգնաժամի զարգացումը որչեղարիւթորեն նպաստավոր պայմաններ է ստեղծում կոմունիստական կուսակցութիւնների հեղափոխական գործունեւթիւնը համար: Ըզնաժամը հարվածում է բանվոր դասակարգին և գործադուրկներին: Ազրարային ճգնաժամը և նրա դուրդարումը արդունարեական ճգնաժամի հետ կործանում են մանր գյուղացիութեան խոշոր զանգվածներին: Ի վիճակի չլինելով նոր, կատարելագործված տեխնիկա գործագրել, գյուղացիական տնտեսութիւնը չի կարող ցածր գներով վաճառք կատարել, չի կարող մրցել խոշոր կապիտալիստական ձեռնարկատերերի հետ գյուղատնտեսութեան ասպարիզում: Կործանվող գյուղացիների վիթխարի զանգվածը մասամբ մնում է գյուղում, մասամբ էլ քաղաք և գնում, լրացնելով գործադուրկներին խոշոր բանակը: Վատթարանում է ծառայողների և աստիճանավորների զրութիւնը, կործանվում է մանր բուրժուազիան:

Այս բոլոր փաստերի աղղեցութեան ներքո տեղի յե ունենում հեղափոխական տրամադրութիւններին աճումը բանվոր դասակարգի շարքերում, գյուղացիութեան, մասշ բուրժուազիայի, ծառայողների և աստիճանավորների հեղափոխականացումը: Այս խափերի ռազիկալացման սլոցը սան ամենին համաչափ չի ընթանում: Մեկ կողմից՝ ամենից ավելի առաջավոր մասն անցնում է կոմունիստներին բանակը, կովկասով բանվոր դասակարգին գրոչի տակ, իսկ այլ խափերի մյուս մասը, ընկնելով սոցիալական դեմադուրիայի թիկարդը, լրացնում է ամեն տեսակ Փաշիստական կազմակերպութիւնների շարքերը:

Բուրժուազիան, պայքարելով ճգնաժամից դուրս գալու կապիտալիստական յերթի համար, ավելի ու ավելի հաճախ է դիմում բացահայտ Փաշիստական մեթոդներին:

«Ձղտելով ապահովել աշխատավորական լայն մասսաների կենսական մակարդակն իջեցնելու հաշիւն և նրանց տնտեսական ու քաղաքական ճորտացումն ուժեղացնելու միջոցով նզկամամից դուրս գալու կապիտալիստական յեյլքը, բուրժուազիան կազմակերպում է Փաշիստական տերորիստական բանդաներ, ջախջախում է բանվորական և մյուս բոլոր հեղափոխական կազմակերպութիւնները, բանվորներին և աշխատավոր գյուղացիներին զրկում է ժողովի ու մամուլի իրավունքներից, հարկադրական արբիտրաժի ու բռնութեան միջոցով յսեղում է գործադուրկները, կրակ է բաց անում գործադուրկների և գործադուրկավոր բանվորներին ցուլցերի վրա, անխնա ճնշում է հեղափոխական գյուղացիական շարժումները» (ԿիԳԿ-ի XI սլքնում):

Հետեւաբար, գյուղացիութեան և մանր բուրժուազիայի հարցը Փաշիզմի դեմ պայքարելու հարց է, դաշնակիցների նկատմամբ պրոլետարիատի աղղեցութեան ուժեղացման համար սլաքարելու հարց է, սլոլետարիական հեղափոխութեան և սլոլետարիատի դիկտատուրայի համար պայքարելու հարց է: Կոմունիստական կուսակցութիւններին յսեղին է՝ գյուղացիութեանը զբաղել սլոլետարիատի կողմը և նրան դուրս բերել բուրժուազիայի դեմ: Առանց դրան սլոլետարիական հաջող հեղափոխութիւն լինել չի կարող: Գերմանական կուսակցութիւնը նացիոնալ-Փաշիզմի դեմ վճարաբար պայքարելով դադարեցրեց նրա աղղեցութեան ծայր դրված աճումը և ներկայումս, անխնա պայքարելով սոցիալ-Փաշիզմի և նացիոնալ-Փաշիզմի դեմ, իր աղղեցութիւնը տարածում է գյուղացիական մասսաներին, ստորին ծառայողների և աստիճանավորների վրա: Գերմանական կոմկուսակցութեան լողունգն է՝ «ժողովրդական հեղափոխութիւն» սկսել, գյուղացիութեանը սլոլետարիատի կողմը զբաղել և պայքարել սլոլետարիատի դիկտատուրայի համար, յտրհրդային իշխանութեան համար Գերմանիայում:

Տնտեսական ճգնաժամի զարգացումը հանգեց հեղափոխական ճգնաժամի նախադրյալների հասունացման և կամ թե հեղափոխական ճգնաժամին՝ մի շարք յերկրներում:

Այս պայմաններում շախազանց կարեւոր է ճիշտ հաշիւ տունել ժամանակակից հեղափոխական ճգնաժամի աճումը: Կոմունիստական կուսակցութիւնները պետք է անխնա պայքարեն ալ թեքման, ներկա շրջանի ալ գլխավոր վտանգի դեմ, վորի ելուցիւնը նրբանումն է, վոր թերադանհատում է կապիտալիզմի ճգնաժամից բղխող հեղափոխական հարավորութիւնները, արդիւական է ծափալվող հեղափոխական իրադարձութիւնները, ոպորտունիստական սլոչականութեան մեջ է ընկնում և յետ է մնում մասսա-

100x
32960

ների ռադիկալիզացիայից, թերազնահատում և սոցիալ-Փաշիզմի վտանգը, սրաիվ վերաբերմունք և ցույց տալիս բանակում տար-վելիք աշխատանքի հանդեսը և մասսաներին թույլ և մորիլիզացի-այի յենթարկում ՍՍՀՄ-ի պաշտպանութան համար: Դրա հետ միասին կոմունիստական կուսակցութունները պետք և ուժեղաց-նեն պայքարը «ձախ» թեքման դեմ, իրադարձութունների վրայով վստահելու այդ ուղղությունից տակաւն սրակալիկայի, վորը տանում և դեպի սրբութարիտի վաղաժամ յեւույթն ու պարտութունը, ռեֆորմիստական սրբութութունների մեջ կատարելիք աշխա-տանքի արհամարհումն ու թերազնահատումը և այլն:

«Անհաշտ պայքար ծավալելով սոցիալ-դեմոկրատիայի դեմ, վորը կապիտալի գործակալութունն և բանվոր դասա-կարգի մեջ, և ջարդ ու փշուր անելով բոլոր և ամեն տեսակ թեքումները լենինիզմի նկատմամբ, վորանք շուր են լեցնում սոցիալ-դեմոկրատիայի շրագացին, կոմկուսակցութուննե-րը ցույց ալին, վոր կանգնած են ճիշտ ճանապարհի վրա: Անհրաժեշտ և վերապահի նրանք ամբանան այդ ճանապարհի վրա: Վորովհետեւ միայն այդ պայմանով նրանք կարող են հույս ունենալ, վոր կնվաճեն բանվոր դասակարգի մեծնա-մանությանը և սրբութարիտին հաջողությամբ կայա-րատան դալիք դասակարգային մարտերի համար: Վորով-հետեւ միայն այդ պայմանով նրանք կարող են հույս ունե-նալ, վոր առաջիկայում ել ալիլի կալիլանա կոմունիստա-կան Ինտերնացիոնալի աղեցութունն ու հեղինակությու-նը» (Ստալին):

Կոմինտերնի գծից յեղած ալ ու «ձախ» թեքումները հաղթա-հարելով և այդ թեքումների նկատմամբ հաշտիզականության գեմ սրայքարելով և միայն, վոր կոմունիստական կուսակցութուն-ները կկարողանան բանվոր դասակարգին դրոհի հանել կապիտա-լիզմի դեմ:

Չարդացման հետպատերազմյան շրջանի ներկա ետապը կարե-լի յե բնութագրել ԿիԳԿ-ի XI սլենումի բանաձևի հետեյալ խոս-բերով:

«Կապիտալիստական կայունացման վախճանը հասել և: ՍՍՀՄ-ում ավարտվում և սոցիալիստական և կոնոմիկայի հիմքի կառուցումը»:

Կապիտալիզմի ժամանակավոր և մասնակի ամբացումը, վոր հնարավոր դարձավ չնորհիվ սոցիալ-դեմոկրատիայի ակալիվ ա-ջակցության, յերերվում և: Աննախընթաց ճգնաժամը ցնցում և կապիտալիստական հասարակարգի հիմքերը: Միլիոնավոր մաս-սանների մեջ փրցում և այն հավատը, վոր կար հանդես կապիտա-լիստական կարգերի ամբուլթյան և անաստանելության:

Այսոր, հետեմբերի 14-ը տարեդարձին, յերը հնգամյա պլա-նի վճռական մասն արդեն կատարվել և, յերը գործարկված են ու գործարկվում են սոցիալիստական ինդուստրիայի զիղանաները (Ստալինգրադի տրակտորի գործարանը, Սարկովի արակտորի գործարանը, ԱՄՈ-ն, Մազնիտոգորսկը, Ն. Նովգորոդի ավամո-րիլի գործարանը և այլն), բուրժուազյան սոցիալ-ֆաշիստների հետ միասին սարսափահար և լինում սոցիալիզմի հետագա հզոր աճման հետանկարների առաջ:

Բուրժուական անտեսազեմները կամենում են ՍՍՀՄ-ի պլա-նավարման փորձը «փոխադրել» կապիտալիստական յերկրները, վորպեսզի կապիտալիզմը դուրս բերեն ճգնաժամի ճահճուտից: Բայց պլանային տնտեսությունը հնարավոր և միմիայն խորհրդ-դային պայմաններում, ուստի Ամերիկայում և Յեվրոպայում պլա-նային տնտեսություն ստեղծելու այս բոլոր խոսակցություններն իդուր են և յուրատեսակ մի սպացույց են բուրժուազիայի շարքե-րում տիրող մեծագույն շիտթվածության համար:

Ուժերի փոխ-հարաբերությունը վոր միայն ՍՍՀՄ-ի և կա-պիտալիզմի (ՍՍՀՄ-ի աճում, կապիտալիզմի անկում), այլև կապիտալիստական յերկրների բուրժուազիայի և սրբութարիտի միջև բուրժուազիայի ալ և, ջան հոկեմբերյան առաջին տարիներում:

Յերը դեռ նորանոր եր սաղմնավորվում կոմունիստական Ին-տերնացիոնալը, միջպրդային սրբութարիտաց դեռևս ուժեղ կոմ-կուսակցություններ չունեն: Ներկայումս բանվոր դասակարգն ունի համաշխարհային հեղափոխության իր լենինյան շտարը և ամբացած կոմունիստական կուսակցություններ դեթե բոլոր կա-պիտալիստական յերկրներում:

Գերմանիայում բանվոր դասակարգը պայքարում և ուժեղ կոմկուսակցության դեկալարությամբ, վոր մոտ 300.000 անդամ ունի: Վերջին տարում գերմանական կոմկուսակցությունը աճեց ալելիլի քան յերկու անգամով: Ներկայումս նա հերոսական պայ-քար և մղում Փաշիզմը և սոցիալ-Փաշիզմը ջախջախելու, բան-վոր դասակարգի մեծամասնությունը նվաճելու, սրբութարական հեղափոխության և խորհրդային Գերմանիայի համար:

Լեհաստանում ընդհատակյա գործունեյության դատարարու-ված, պայքարի չափազանց ծանր պայմանների մեջ դրված կոմ-կուսակցությունը ղեկավարում և բանվոր դասակարգի ճակատա-մարտն ընդդեմ բուրժուազիայի հարձակման, ընդդեմ սլի-սուղ շինայի ֆաշիստական ռեժիմի, ընդդեմ յեհական սոցիալ-ֆաշիստաների, ընդդեմ Արևմտյան Ուկրայինայի ու Իսլուուսիայի սոցդային սարկացման:

Չինաստանում կոմունիստական կուսակցությունը ղեկավա-րում և չինական սրբութարիտին և գյուղացիությանը Գոմին-

դանի, Փետրոզներին, չինական բուրժուազիայի և ոտարերկրյա իմպերիալիստների բլոկի դեմ մղվող պայքարում: Նա ստեղծեց և ուժեղ Կարմիր բանակ, Սորճրդային իշխանութուն և հաստատուեղ Չինաստանի 1/3 մասում, այսինքն՝ Ֆրանսիայի տարածուած թշանը հավասար մի տերրիտորիայում:

Մնացած Չինաստանում, դաժան տերրորի պայմաններում, չինական Կոմկուսակցութունը ղեկավարում և չինական պրոլետարիատի մարտերը Շանհայում, Կանտոնում, Ուխանում և այլ վայրերում:

Հնդկաչինում Ֆրանսիական իմպերիալիզմի դեմ ծավալված հերոսական պայքարը տեղի յե ունենում կոմունիստների ղեկավարությամբ:

Հնդկաստանում անգլիական իմպերիալիզմի դեմ մղվող պայքարում, հնդկական բուրժուազիայի դավաճանության դեմ մղվող պայքարում ամբանում և կոմունիստական կուսակցութունը:

Բոլոր մյուս յեկրներում—Անգլիայում, Ֆրանսիայում, ՀԱՄՆ-ում, Չեխո-Սլովակիայում և այլն—ամենուրեք կոմունիստական կուսակցութունները պայքարում են ընդդեմ բուրժուազիայի հարձակման, ընդդեմ սոցիալ-դեմոկրատիայի, ճգնաժամից դուրս դալու հեղափոխական յեկրի համար:

Բուրժուազիան խուճապի յե մատնված: Նա տենդազին յեղ և վորոնում իր տերապուստության այս յերկարող ամենալուսանդաժոր ճգնաժամից դուրս դալու համար: Սոցիալիզմի հաջողությունները ՍՍՀՄ-ում հետզհետե ավելի ու ավելի ծանր հարվածներ են հասցնում բուրժուազիային: Բայցևիզմը մասսաներին ցույց և տալիս ճգնաժամից դուրս դալու միակ կերտուելի յեղը—բուրժուազիայի տապալումը հեղափոխության միջոցով, պրոլետարիատի գիկատուրայի հաստատումը: Ամենուրեք պրոլետարները հետզհետե ավելի շեշտակի յեն գիտակցում կապիտալիզմի կրախի անխուսափելիութունը, յուրացնում են Կոմիստերնի լուղունդները և լենինիզմի դրոշի տակ պայքարի յեն յեղնում ճգնաժամից հեղափոխական ճանապարհով դուրս դալու համար:

1917 թվի հոկտեմբերից հետո անցած 14 տարիները ծայրաս հեղ չափով ուժեղացել են միջազգային պրոլետարիատի դերբերը: Սոցիալիզմի բուսն աճումը ՍՍՀՄ-ում, Կոմունիստական Ինտերնացիոնալի ամբարցումը, կապիտալիստական անտեսության քայքայումը, հակասութունների սրումը իմպերիալիստական բանակներում, —այս ամենը ցայտուն ապացույց և այն բանի, վոր մատենում և կոմունիզմի միջազգային հաղթանակի ժամը:

ՊՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՔՆԵՐՆ ՈՒ ՀԵՌՈՒՄԱՆԿԱՐՆԵՐԸ ԽՍՀՄ-ՈՒՄ

ՀԱՄՆԵԼՈՒ ՅԵՎ ԱՊՏԵԼՈՒ ԼՈՋՈՒՆԳԸ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ՄԵՁ

Սոցիալիստական չինարարությունն ընթացիկ տարում—հընգամյակի յերրորդ տարում—անցկացավ նշանաբան ունենալով, այն խնդրի լուծումը, վոր առաջագրել էր Համկ(բ)Կ ԿԿ-ի և ԿՎՀ-ի դեկտեմբերյան պլենումը (1930 թ.) 1931 տարվա ժողտնտեսական պլանը հաստատելիս, այն և՛ «ավարտել ՍՍՀՄ-ի սոցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքի կառուցումը»: Իրա հետ միաբին, ընթացիկ տարին առաջինը յեղավ այն մեծագույն խնդրի լուծման համար, վոր ձեակերպեց ընկ. Ստալինը Սոցիալիստական արդյունաբերության աշխատողների համամիութենական կոնֆերենցիայում արտասանած իր ճառում, —«առատավելն տասը տարում կտրել անցնել այն տարածությունը, վորով մենք յետ ենք մնացել կապիտալի առաջավոր յերկրներից»: Իրար հետ անբաժան կերպով կապված այս յերկու խնդիրների կատարման աստիճանն էլ պետք և չափանիշ հանդիսանա ընթացիկ տարվա ընդհանուր արդյունքների գնահատականը տալու համար:

1931 թվականը նոր նվաճումներ բերեց ՍՍՀՄ-ի ինդուստրացիան համար մղվող պայքարի ֆրոնտում: Կուսակցութունը անհաշտ պայքար մղելով հակահեղափոխական տրոցիկիստների և Ջճախ» ու աջ ուղորտունիստների դեմ՝ խոշորագույն հաջողություններ ձեռք բերեց սոցիալիստական չինարարության բոլոր ֆրոնտներում: Հզոր սոցիալիստական ինդուստրիայի ստեղծումը Լենինը և կուսակցությունը միշտ համարել են իրենց գլխավոր խնդիրը սոցիալիզմի համար մղվող պայքարում:

Կուսակցությունը մորիլիզացիայի յենթարկեց յերկրի վողջ ասեբը ՍՍՀՄ-ի ինդուստրիալ զարգացման խնդիրների շուրջը: Միլիոնների ուշադրությունը բեեոեց մեր ինդուստրիայի այնպիսի գիդանների վրա, ինչպիսին են Մագնիտոգորսկը, Կուզնեցկը, Փենպրոստրոյը, Կարադանդը, Ստալինգրադի և Սարկովի արակտորի գործարանները, ԱՄՈ-ն, Ն. Նովգորոդի ավտոմոբիլի գործարանը և այլն:

Գետության խորհրդային տիպ, վոր լիակատար ասպարեզ և տալիս մասսաների ստեղծարար խանդավառությանը, բոլոր նյաւթական ռեսուրսների կենտրոնացումն այդ պետության ձեռքում, կուսակցության և նրա Լենինյան ԿԿ-ի ամուր դեկավարություն, — գրանցով են ահա պայմանավորված պատմականորեն աննախընթաց տեմպերը սոցիալիստական ինդուստրիա—վողջ մնացած ժող

տնտեսութեան վերակազմութեան աշխատանքները: Մանր արդյունաբերութեան ասպարիզում ձեռք բերված վիթխարի հաջողութիւնները մեզ հնարավորութիւն տվին ուսելադնելու թեթև արդյունաբերութեան ու քաղաքային տնտեսութեան հետագա զարգացումը, ստեղծելու հասարակական սննդի ճշուղափորված սիստեմ:

Ընթացիկ տարում, չնայած արդյունաբերութեան աշխատանքում յեղած խոշորագույն թերութիւնների, արդյունաբերութեան ամբողջապես վերցրած զգալի աճում ունեցաւ անցյալ տարվա համեմատութեամբ:

Յեթև առաջին յեռամսյակի արտադրութիւնը նախորդ տարվա առաջին յեռամսյակի համեմատութեամբ աճեց միայն 5,3%-ով, իսկ յերկրորդ յեռամսյակինը նախորդ տարվա յերկրորդ յեռամսյակի համեմատութեամբ՝ 15,4%-ով, այս արդյունաբերութեան արտադրանքը յերրորդ յեռամսյակում 1930 թ. յերրորդ յեռամսյակի արտադրանքը գերազանցեց արդեն 28,2%-ով, ընդ վորում ավտոշինութեան արտադրանքը 1931 թ. 9 ամիսների ընթացքում 2 1/4 անգամ ավելի յե, քան 1930 թ. համապատասխան շրջանում: Ռեզինի արդյունաբերութիւնը 1931 թ. 9 ամիսների ընթացքում 29%-ով ավելի յե 1930 թ. 9 ամիսների համեմատութեամբ: Ելեխորտ-տեխնիկական արդյունաբերութիւնը համապատասխան շրջանում աճեց 48%-ով, կապարաշակումը՝ 35,5 տոկոսով, շոգեկառւեքի արտադրութիւնը՝ 26,3 տոկոսով, կարսայի և դարբինի արտադրութիւնը՝ 50,3 տոկոսով, դազգայի արտադրութիւնը՝ 26,7 տոկոսով, ծանր մեքենաշինութիւնը՝ 26,7 տոկոսով և այլն:

Նավթարդյունաբերութեան, Մոսկովայի էլեքտրոգործարանի, Լենինգրադի «Կրասնայա Չարյա», «Սվետլանա», «Ռուսկի Իրիկե» և Սաալինի անվան գործարանների, Մոսկովայի «Պրոփոդնիկ» գործարանի և այլ ձեռնարկութիւնների բուռն տեմպերը հնարավորութիւն ստեղծեցին, վորպեսզի աշխատանքները հնարավոր համար նշված պլանը կատարեն 2 1/2 տարում: Այս վիթխարի հաղթանակը մի ավելորդ անգամ ևս վկայում և այն մասին, վոր վորջ արդյունաբերութեան հնգամսյակն անպայման կիրառելի յե չորս տարում, իսկ արդյունաբերական մի քանի ճշուղերում՝ նաև 3 տարում:

1931 թվին նոր արդյունաբերական շինարարութիւնը այնպիսի թափ ստացաւ, վոր մեր արդյունաբերութեան առաջիկա տարիների դարգացման համար ազահոլում և մինչ այժմ չտեսնուված տեմպեր:

1929/30 թ. արդյունաբերութեան վրա գրված կապիտալ ծախսերը կազմում և յին մոտ 3 միլիարդ ուրլի. իսկ 1931 թ. կապի-

տալ ծախսերը կազմելու յեն ավելի քան 6 միլիարդ ո.: 1929/30 թ. շահագործման դրվեցին 1.350 միլիոն ուրլու գումարով նոր որչեխներ: 1931 թ. շահագործման են դրվելու 518 նոր արդյունաբերական որչեխներ և էլեքտրոկայաններ, 4,5 միլիարդ ուրլու ընդհանուր գումարով: Այսպիսով 1931 թվականը վորջ միայն խոշորագույն շինարարութեան տարի յե, այլև—վոր առանձնապես կարևոր և յերկրի ժողովրդական տնտեսութեան համար—նոր հիմնական կապիտալ մասսայաբար շահագործման դնելու տարի:

Ըստ նախնական հաշիւների, ընթացիկ տարվա առաջին յին ամիսների ընթացքում շահագործման են դրված 1,8 միլիարդ ուրլու նոր որչեխներ, վորը կազմում և ըստ 1,351 թ. պլանի շահագործման դրվելիք հիմնական կապիտալի 40%-ը: 1931 թ. յին ամիսների ընթացքում շահագործման դրված հիմնական կապիտալը 450 միլիոն ուրլով, կամ 33%-ով ավելի յե, քան ամբողջ 1929/30 տարում շահագործման դրված հիմնական կապիտալը:

Ելեխորտ-տեխնիկական կայանների համար շահագործման են դրված 375.000 կիլովատ ուժ ունեցող նոր ազրեգատներ, 180 միլ. ո. արժեքով:

Նավթարդյունաբերութեան գծով շահագործման և դրված 7 նոր կրեկինգ—սարքավորում (մազութից բնեղին սառնալու համար) և 5 տրուբչակա (նավթի կատարելագործված վերամշակման համար): 1V յեռամսյակում նավթային արդյունաբերութեան գծով կատարվելիք այլ շինարարութիւնների շարքում՝ ավարտվելու յե Հյուսիսային Կովկաս—Ուկրայինա նավթամուղի կառուցումը:

Ամխարդյունաբերութեան գծով Դոնբասում շահագործման և դրված 5 նոր հանրեր, վորոնք յերեք հերթի աշխատանքով ունենալու յեն տարեկան 4,1 միլ. տոննի արտադրողականութիւն, Յենթամոսկովյան ամխարդյունաբերութեան մեջ՝ 5 հանրահոր 900.000 տոննի արտադրողականութեամբ, Կուզբասի Պրոկոպիեվյան ոռոյնում մի քանի հորանցք՝ յուրաքանչյուրը 100-150.000 տոննի արտադրողականութեամբ և Չերեխլովյան ոռոյնում 3 հանրահոր:

Կովսի արդյունաբերութեան գծով՝ Մադնիտոգորսկի և Կուզնեցկի մետաղագործական գործարաններին կից արդեն ավարտված և կոկսի ուժեղ վառարանների մոնտաժը և չուտով գործարկվելու յեն, գործի յե գրվելու Գալստի մառարանների յեռորոյ հետք. գործի յեն դրված Վորոշիլովի անվան գործարանին կից կոկսի վառարանները:

Հարավի սև մետալուրգիայի գծով շահագործման են դրված յերկու գումենյան վառարաններ, մոնտաժի պրոցեսում և գանվում:

Տոմսերու անվան գործարանի բլյուսինգը: Չելյարինսկում գործի յե գրված ֆերրո-ձուլման գործարանը՝ 25,000 տոնն մետաղի արտադրողականությամբ, վորը մեզ դալի չափով աղատելու յե արտասահմանյան կախումից:

Գունալոր մետալուրգիայի գծով գործի յե գրված «Ուրալ-մեդստրոյի» Ուրալյան ուժեղ գործարանի առաջին հերթը, 20,000 տոնն պղնձի տարեկան լրիվ արտադրողականությամբ:

Մեքենաշինական արդյունաբերության գծով ամբողջապես գործի յե գրված Ռոստովի գյուղատնտեսական մեքենաշինության գործարանը, ավարտված ե և գործարկման շրջանումն ե գտնվում Սարատովի կոմբայն գործարանը՝ տարեկան 20.000 կոմբայնի արտադրողականությամբ, գործի յեն գրված ծանր մեքենաշինության հակա «Ուրալաշտրոյի» առանձին ցեխերը:

Յեմեմտի արդյունաբերության գծով շահագործման են գրված Նովոչուրովսկի գործարանը, Նովոուսիյսկի «Պրոլետար» և «Հոկտեմբեր» գործարանները: Շահագործման գրված 6 գործարանների լրիվ կարողութունը կազմում ե տարեկան 4,7 միլ. տաղաւ:

Նար շինանյութի արդյունաբերության գծով գործի յե գրված 2 գործարան—Ֆիրսովի գործարանը Կարելիայում և տաղաւ բետոնային քարերի գործարանը Սվերդլովսկում:

Արհեստական մետաքսի արդյունաբերության գծով գործի յե գրված 2 գործարան—Մոդիլեվի և Կլինի—52 միլ. ո.՝ արժեքով:

IV յեռամսյակի հենց առաջին օրը գործի գրվեց Ուարկովի ընկ. Որջոնիկիձեյի անվան՝ ռեկորդային ժամկետներում կառուցված՝ արակտորի գործարանը, վորը տարեկան արտադրելու յե «Ինտերնացիոնալ» տիպի 50.000 արակտոր: Նրա հետ միասին գործի գրվեց Մոսկվայի՝ ընկ. Ստալինի անվան նոր ԱՄՈ-ն, վորը տարեկան արտադրելու յե 25.000 հատ 2,5 տոննանոց բեռնատար ավտոմոբիլներ: Դեռ 4-րդ յեռամսյակում նոր ԱՄՈ-ն պետք ե տա 2.200 բեռնատար ավտոմոբիլ:

Սև մետալուրգիայի գծով շահագործման են գրվելու Մազի-տոգորսկի դիզանտի յերկու դոմենյան վառարանները, յուրաքանչյուրն օրական 1000 տոնն թուջի արտադրողականությամբ: Այդպիսի վառարաններ Յեվրոպայում բոլորովին չկան, իսկ ՀԱՄՆ-ում՝ միայն մի քանի միավոր:

Բիաժամանակ գործի յե գրված ելեկտրոկայանների առաջին հերթը, 98.000 կլլտ. ուժով: Յերկու դոմենյան վառարաններէ և ելեկտրոկայանների առաջին հերթի գործարկումով օկիդք ե գրվում Մազիտոգորսկի մետաղագործական գործարանի աշխատանքին. այս գործարանն իր մեծությամբ յերկրորդն ե ամբողջ

աշխարհում և տարեկան արտադրելու յե 2,5 միլ. տոնն թուջ, մոտ 800 միլ. ոււրլու արժողությամբ (հանքի հետ միասին):

Չորրորդ յեռամսյակում շահագործման են գրվելու Նույնպես Պուշկինցկի մետաղագործական գործարանի յերկու դոմենյան վառարանները, 48.000 կլլտ. ուժանոց առաջին հերթի ելկայունը, յերկու մարտենյան վառարանները և այլն:

Մեքենաշինության գծով ամբողջապես գործի յե գրվելու «Ուրալաշտրոյը», վորն արտադրելու յե տարեկան 150.000 տոնն ծանր մեքենաներ, դլանող դաղդյաններ և այլն: Ն. Նովոգորոդում գործի յե գրվելու ավտոմոբիլի հակա գործարանը, 140.000 մեքենայի տարեկան արտադրողականությամբ: Մոսկվայում գործի յե գրվելու «Կալիբր» գործարանը:

Քիմիական արդյունաբերության գծով շահագործման ե գրվելու Բերեզնյակի քիմիական կոմբինատի առաջին հերթը, այս կոմբինատը այդ տիպի սարքավորումների թվում ամենամեծերից մեկըն ե ամբողջ աշխարհում: Գործի յե գրվելու նույնպես կալիբր առաջին հանքը Սոլիկամսկում, 1,5 միլ. տոնն կալիբ աղերի տարեկան արտադրողականությամբ:

Ելեկտրոկայանների ընդհանուր կարողութունը IV յեռամսյակում ավելանալու յե մեկ միլ. կիլովատով:

Այլարտված ձեռնարկությունները շահագործման դնելու աշխատանքներից բացի, IV յեռամսյակում ուժգին տեմպերով շարունակվելու յե Մալնչատգորսկի և Կուզնեցկի մետալուրգիական գործարանների հետադա շինարարությունը, տարեկան 1.7 միլիոն տոնն տեսակալոր մետաղի և թիթեղի արտադրողականություն աւեցող Տադիլի մետալուրգիական գործարանի շինարարությունը, ավտոմոբիլ և արակտոր շինելու համար 1,2 միլիոն տոնն վորա-կալոր մետաղի արտադրողականություն ունեցող «Ինտերոստալ»-ի շինարարությունը, Կրիվոտոժ յեյի մետալուրգիական գործարանի, Չելյարինսկի արակտորի գործարանի, Ղաղախտանի պղնձաձուլական կոմբինատի, Բոբրիկի եներդո-քիմիական կոմբինատի և վոսկրեսենսկու քիմկոմբինատի շինարարությունները, ավարտվելու յե Ինտերոստոյի, ալյումինի գործարանի սարքավորումը և այլն:

Մենք կառուցում և շահագործման ենք դնում այնպիսի գործարաններ, վորոնք համապատասխանում են համաշխարհային դիտության և տեխնիկայի վերջին նվաճումներին, մեզ մոտ ըստադձում են բոլորովին նոր արտադրություններ, վորոնք մեզ ազատում են արտասահմանյան կախումից, ամբայնում են մեր յերկրի պաշտպանունակությունը, սժանդակում են հետամնաց պղղային շրջանների արագ դարգացմանը, մեր յերկրի ինդուս-

արացման անմղերի զգալի արագացմանը և դյուղամանտեսության օւցիւրախտական վերակառուցմանը:

Մեր նոր շինարարությամբ մենք ստեղծում ենք կամրայնների, ավտոմեքիչների, տրակտորների, դյանոզ դադգլահների, փորակափոր թիթեղի, ֆերրո-ձուրլածքների, ալյումինի և մի շարք թեթիսկան արտադրանքների մասսայական խորհրդային արտադրություն: Այս բոլոր արտադրություններն առաջ բուրովին չըկային, կամ կային կիսաանյանադործական ձևով միայն: Այս արտադրությունների կադմակերպումը կանտեսի հարյուրավոր միջին ուսբու վալյուտա: Ստալինգրադի և Խարկովի գործարանների 100.000 տրակտորները, Պուտիլովի գործարանի 30.000 տրակտորները, Չելյաբինսկի գործարանի 25.000 տրակտորները և Սարատովի գործարանի 20.000 կոմբայնները կապահովեն մեր դյուղամանտեսության արմատական տեխնիկական վերակառուցումը, նրա աննախընթաց վերելքը: Մազնիտոգոթսկի 2.5 միլ. տոնն մետաղը, Կուզնեցկի 1.1 միլ. տոնն, Տազիլի 1.7 միլ. տոնն, Դնեպրոստալի 1.2 միլ. տոնն և Կրիվոոթյայի 1.1 միլ. տոնն մետաղը կապահովի մեր շինարարության պահանջները: Հենց միայն այս գործարանները 90% -ով ավելի մետաղ են տալու, քան այն, փոր տալիս եր ամբողջ ցարական Ռուսաստանը: Մազնիտոգոթսկի, Տազիլի և Կուզնեցկի գործարանների շինարարությունը մի խոշոր առաջընթաց քայլ է՝ Արևելքում յերկրորդ անխոս-մետալուրգիական բաղա ստեղծելու ճանապարհին, նա սկիզբ է դնում Միբրի արագ ինդուստրացման գործին: Դնեպրոստոյջ աշխարհի ամենամեծ հիդրակայանն է լինելու: Գունափոր մետալուրգիայի զրդանտ «Կադմեդատոյ»-ի շինարարությունը, դունափոր մետալուրգիայի մի շարք այլ ճեռնարկությունների շինարարությունը և Ղարաղանդի անխի ավալանի դարդացումը ապահովում են ցարիդի կոյունիդատորական քաղաքականությամբ ճեղչված և ամենից հետամնաց Ղաղախստանի ինդուստրիալ վերելքը:

Ընթացիկ տարում միայն կալխատլ շինարարության դծով չե, փոր մենք զգալի առաջադիմություն ունեցանք մեր տեխնիկական-անտեսական հետամնացությունը վերացնելու ապարիդում: Մեր յերկրի բնական հարստությունների նոր հետադոտությունները և մի շարք այլ տեխնիկական նվաճումները, փոր մենք ունեցանք գործող ճեռնարկություններում, գիտական-հետադոտական ինտտիտաններում և յարտատորիաներում, հսկայական հեռանկարներ են բոց անում «հասնելու և անցնելու» ինդիբը շատ ավելի կարճ ժամանակում յուճելու գործում: Այդ գեռ թիչ է. մեր մի քանի տեխնիկական նվաճումները նշանակում են, փոր մի շարք

արտադրություններում մենք արդեն իսկ արտասահմանից առաջ ենք անցել:

1931 թվականը Ղարաղանդի անխի ուժեղ ավազանի շահագործման առաջին տարին հանդիսացավ: Դեռ ներկայումս ել շարունակվող հետադոտությունները գալիս են ապացուցելու այս հանքավայրերի բացասիկ հարստությունը: Ղարաղանդի անխի ավազանը կոչված է պատվավոր տեղ դրավելու Արևելքի յերկրորդ անխոս-մետալուրգիական բաղայի ստեղծման գործում:

Կասարված հետադոտությունների շնորհիվ զգալիորեն ավելացալ Կուզնեցկի անխի ավազանի կարողությունը, հսկայական հեռանկարներ բացվեցին միջին-ասիական նավթարդյունաբերության առաջ. դոնվեցլին յերկաթահանքերի մեջ պաշարներ ապաղա Մնդարստոյի ռայոնում և Պոփոյթիկյում, պղնձի մեծ պաշարներ Տաշքենդի մոտերքում, վոսկի՝ Պամիրում և այլն: Նորանոր մեծ հարստություններ են բացվում Խիրինում, փորտեղ մի յերկու յոպար ընտանիքի նախկին դյուղական մեկուկես տարվա ընթացքում բարձրացալ հզոր հանքավայր, 50.000 բնակչություն ունեցող մի ամբողջ քաղաք և այլն: Յեվ այդ գեռ առաջին քայլերն են միայն:

1931 թ. վերջնականապես յուճվեց Կիզելի անխի կոկացման պրոցեսը, փորը խոշոր նշանակություն ունի Ուրալի մետալուրգիայի համար: Կերչի մետալուրգիական գործարանում յուճվեց շլակներից վանաղիում ստանալու պրոբլեմը: Լուճվեց ապատեաի հանքանյութից՝ ապակու և տեքստիլ արդյունաբերության համար չափադանց արժեքավոր նեֆելին ստանալու պրոբլեմը: Լուճվեց տիտանո-մադնիստական հանքանյութից՝ առանց դոմենյան ձուլման՝ յերկաթ ստանալու պրոբլեմը, փորը հնարափորություն է տալիս հանքանյութի հսկայական պաշարներն ոպտագործել և մեծ քանակությամբ փտոելանյութ անտեսել: Սվիայիտն գործում գանվեց բիմետալ («Ալյալյատա Յուդի») արտադրելու յեղանակը, այդ բիմետալը փոջ միայն փոխարինում է դյուրալյումինին, այլև շատ ավելի թեթեւ է նրանից, 15 տոկոսով ավելի ամուր է, չի շատ ավելի թեթեւ է և բացասիկ կարծրություն ունեմանդոտում և այլն: Հնարված է բացասիկ կարծրություն ունեմանդոտում և այլն: (մետաղամշակման համար), փորը ցող մի մետաղ—«պրոբիդիտ» (մետաղամշակման համար), փորը փոջնող յետ չի մնում դերմանական նշանալոր «Վիդի» ձուլվածքից:

Սենից սվելի մեծ տեխնիկական հաղթանակնեռ ենք շահել մենք ինդուստրացման կարեփորագույն բնաղափոտում—մեքենաչինության մեջ:

Լենինդրդի՝ ընդ. Ստալինի անվան գործարանը բոց թողեց 50.000 կիլոգրամանոց (Վոլխոլյատրայի բնդհանուր կարողության շափի) առաջին տարրինը, մինչդեռ 1925 թ. է միայն, փոր այդ

գործարանն սկսել է տուրբիններ շինելու գործը, և առաջին բաց
թողած տուրբինը յեղել և 3000 կիլոպատանոց : 6 տարվա ընթաց-
քում մենք կարեցինք այն ճանապարհը, վորն Ամերիկան անցել
և 23 տարում :

Իժորի գործարանը չափազանց կարճ ժամկետում կառուցեց
յերկու ուժեղ բլյուժինդ, վոր առաջ յերբեք արտադրված չի յե-
ղել ևՍՀՄ-ում, նրանցից յուրաքանչյուրը տարեկան դաճեցու յե
1,1 միլիոն տոնն մեղատ : «Ռուսկի Իդել» գործարանը կառուցեց
խորհրդային առաջին հզոր գիդելը—«Ստալին»,—վոր 3,250 ձիու
ուժ ունի : «Նեկկարոպոլոդ»-ում առաջին անգամը լինելով սկսեց
են արտադրել մագնետո՝ ավտոմոբիլների համար : Մենք առաջին
անգամը լինելով սկսել ենք կառուցել տրուբչատկաներ և կրե-
պինգներ նավթարդյունաբերության համար : Կլիմի գործարա-
նում կառուցվեց խորհրդային առաջին շվինգտուրբինը, վորպի-
տին արտասահմանում շինում են միայն յերկու գործարան և վորը
100 մարդու գործ է կատարում վուչ գղկու աշխատանքում : Գոր-
ջովի գործարանն սկսել է բաց թողնել ծանր տիպի փորոզ մեքե-
նաներ, վորոնք ավելի կատարելագործված են, քան արտասահ-
մանյանը : «Կոմունար» գործարանը արդեն արտադրում է խոր-
հրդային կոմբայններ և նրանց արտադրությունը հունվար ամ-
սվա 40 հատից հուլիսին հասցրել են 552 հատի : Պետրովսկու
անվան գործարանում կառուցված է խորհրդային առաջին բամբու-
կաճափաք «Միպ» մեքենան :

Ավիացիոն արդյունաբերության դժով կառուցված է յերե-
տունյերկու տեղանի «ԱՆՏ—14» ինքնաթիռը, 2,400 ձիու ուժ ու-
նեցող մոտորով : «Աեվկարել» գործարանում պատրաստված է
220.000 վոլտի լարման հոսանք հաղորդող լար, վոր առաջինն է
ամբողջ աշխարհում :

Մեր յերկրի ինդուստրացման գործում, «Հասնելու և անցնե-
լու» խնդրի ամենաարագ յուժման գործում մեր ձեռք բերած հա-
ջողությունները չափազանց մեծ են : Չի կարելի, անյուշտ, թերեւ
գնահատել մեր արդյունաբերության մեջ յեղած թերություննե-
րը, ածխի, սեվ մետալուրգիայի և տրանսպորտի հետամնացու-
թյունը : Իայց արդյունաբերության և տրանսպորտի աշխատանքի
այս տարում կատարված վերակառուցումը, նոր շինարարության
վիթիարի մասշտաբը և մի շարք տեխնիկական նվաճումները յե-
թաշխիք են այն բանի, վոր առաջիկա տարին կլինի ինդուստրաց-
ման Փրոնտի ել ավելի մեծ հաջողությունների մի տարի :

Մահայն այս հաջողությունները հարկավոր կլինեն միայն այն
ժամանակ, յեթե մենք վճռականորեն բարձրացնենք տրանսպորտի
բոլոր տեսակները, քանի վոր տրանսպորտը ներկայումս մեր վաղ
ժողանտեսության ամենանեղ տեղերից մեկն է կազմում :

Խորհրդային իշխանության դոյության տարիների ընթացքում
տրանսպորտը ձեռք բերեց մի շարք խոշոր հաջողություններ : Ավե-
լացնելով յերկաթուղային ցանցը : Երկրեց հսկայական կարեվորու-
թյուն ներկայացնող նոր յերկաթուղի—Թուրքաիլը—ավելի քան
հաղար կիլոմետր յերկարությամբ : Յերկաթուղիների բեռնաշրջա-
նառությունը հնգամյակի առաջին յերկու տարիներում նախապա-
տերադմայնին դերադանցեց 77%—ով : Յերկաթուղիների բեռնաշր-
վածության, այսինքն՝ ճանապարհի յուրաքանչյուր կիլոմետրին
ընկնող բեռների քանակության տեսակետից, մենք ՀԱՄՆ-ից ա-
ռաջ ենք անցել :

Սոցիալիստական շինարարության վիթիարի թափը և ծայ-
րամասերի ընդգրկումն այդ շինարարությամբ, այնպիսի պահանջ-
ներ առաջադրեցին տրանսպորտին, վոր նա է վիճակի չեղավ բա-
վարարել :

Տրանսպորտի աշխատանքում յեղել են և մինչև այժմ ել կա-
րգամաթիվ աղաղակող թերություններ (դիմադրկություն շողե-
կառքերի և վազոնների տնտեսության մեջ, հավասարեցում, աշ-
խատանքի վստ կազմակերպում, գիւպեաշնքային անպետք զե-
կավարություն, տնտեսական հաշվարկի բացակայություն, սոց-
մրցման և հարվածայնության թոււ դարգացում, աշխատանքային
կարգապահության անկում և այլն) :

Տրանսպորտի մասին Համ.Կ (Բ) Կ ԿԿ-ի և Ժողկոմխորհի
1931 թ. հունվարի 13-ի դրսումը բաց արավ տրանսպորտի հիմ-
նական հիվանդությունները և պահանջեց, վոր կուսակցական և
խորհրդային կազմակերպությունները վճռական շրջադարձ կատա-
րեն դեպի տրանսպորտը : Այս դրսումն սկիզբ դրեց լայնածավալ
պայքարի՝ հանուն տրանսպորտային տնտեսության առողջացման
(դիմադրկ յերթին փոխարինեց զուղերթը, տրանսպորտի առա-
ջատար պրոֆեսիաների աշխատավարձը բարձրացվեց, տրանսպոր-
տային սպառողութեան վերականգնվեց, կուսակազմակերպվե-
րի ինստիտուտ ստեղծվեց և այլն) :

Սրա հետ միասին կուսակցությունը և կառավարությունն իր
ամբողջ մեծությամբ դրին տրանսպորտի ուղիունալացման և վե-
րակառուցման պրոբլեմը, ընդ վորում ԿԿ-ի հունիսյան սլենումն
ընդգծեց, վոր «յերկաթուղային տրանսպորտի վերակառուցման
առաջատար ողակը, նրա դարգացման հեռանկարներից յերկու
հանդիսանում է յերկաթուղու երկտրիֆիկացան» : Նոր յերկա-
թուղիների և յերկրորդ գծերի կառուցում, ուժեղ շողեկառքերի,
Չերմաշարժերի և երկտրաշարժերի գործադրություն, վազոնների
ավտոմատիկ կցում, ավտոմատիկ արդեյակում, ավտոմատիկ
շրջափակում, բեռնելու և պարպելու աշխատանքի մեքենա-
յացում, և այլն,—կուսակցությունը և կառավարությունը :

յեղնելով կէ-ի հունիսյան սլէնտմի վորոշումներէց, այս բոլոր խնդիրներն իրազորման համար ընդունելին աշխատանքի միանգամայն կոնկրետ ծրագիր, ընդ վորում առաջարկվեց այս աշխատանքը կատարել ամենից ավելի բեռնավորված դժերում, հաշվե առնելով աշնանա-ձմեռնային փոխադրումներն լրիվ սպասարկումը:

Ձեռք առնված միջոցների շնորհիվ յերկաթուղիների որական բեռնավորումը հունիս ամսին հասավ 54.500 վազոնի, փետրվար ամսվա 36.000-ի դիմաց, այսինքն՝ ավելացաւ 50%-ով: Այնուամենայնիվ տրանսպորտը դեռևս չի կարողանում բավարարել աշնանա-ձմեռնային փոխադրումները, դանդաղեցնում է նոր շինարարութիւնների շինանյութերը ժամանակին հայթայթելու գործը: Կէ-ը և Ժողկոմխորհը 1931 թ. հոկտեմբերի 1-ի վորոշման մեջ արձանագրեցին, վոր տրանսպորտի աշխատանքը հուլիս և ոգոստոս ամիսներում հունիս ամսվա համեմատութեամբ վատթարացել է, անբավարար գտան Հաղ. Ճան. Ժողկոմատի աշխատանքը և մասնանշեցին նրա ղեկավարութեանն անմիջապէս փոխելու անհրաժեշտութեանը:

Յերկաթուղայինների բանակի և տնտեսական, կուսակցական ու պրոֆեսիոնալ կազմակերպութիւնների ջանքերով տրանսպորտը պետք է ամենակարճ ժամանակում կարգավորի իր աշխատանքը և հետագայում այդ աշխատանքն առաջ տանի առանց զիժեցումների:

* * *

Այն հիմնական ողակը, վորից մենք պետք է բռնենք ներկայումս մեր արդյունաբերական դարդացումն արագացնելու և մեր տեխնիկական-տնտեսական հետամնացութեան վերացման խնդիրը հաջողութեամբ լուծել կարողանալու համար, — հանդիսանում է այն, վոր մենք պետք է կատարենք՝ տնտեսավարների 1931 թ. հուլիսի 23-ի խորհրդակցութեանում ընկ. Ստալինի տված ցուցմունքները և շարունակենք մասսաների մորբիլիզացիան այդ պայմանների կատարման շուրջը:

«Կազմակերպված ձեւով տանել բանուծի հավաքագրումը՝ կալտնատուրքյուսներին հետ պայմանագրեր կնքելու կարգով, մեքենայացման յեկրարկել աշխատանքը...»

վերացնել բանուծի հատուկութեանը, վոչնչացնել հավասարեցումը, նիշտ կազմակերպել աշխատավարձը, բարելավել բանվորների կենցաղային պայմանները...

վերացնել դիմագրկութեանը, բարելավել աշխատանքի կազմակերպման գործը, նիշտ դասավորել ուժերը ձեռնարկութեանում...

Աշխատել, վորպեսզի ԽՍՀՄ-ի բանվոր դասակարգն ունենա իր սեփական արտադրական-տեխնիկական ինտելիգենցիան...»

Փոխել վերաբերմունքը հին դպրոցի ինժեներ-տեխնիկական ուժերի հակդեպ, ավելի մեծ ուշադրութեամբ և հոգածութեամբ ցույց տալ նրանց, ավելի համարակ նրանց առաջ քաշել աշխատանքի...»

Արմատացնել և ամրացնել տնտեսական հաշվարկը, բարձրացնել ներարդյունաբերական կուսակումը...»:

Ընկ. Ստալինի ճառն իրենից ներկայացնում է աշխատանքի կոնկրետ ծրագիր, վորը համապատասխանում է վոչ միայն արդյունաբերութեանը, այլ և Ժողովրդական տնտեսութեան անխտիր բոլոր բնագավառներին:

Արդյունաբերութեան՝ առաջնակարգ ժողտնտեսական նշանակութեան ունեցող կարևորագույն խնդիրներ են—վերացնել քարածխի արդյունաբերութեան և սև մետալուրգիայի հետամնացութեանը, ինչպէս նաև ժամանակէն շահադորձման դնել նոր ձեռնարկութեանները:

Քարածխի արդյունաբերութեան հետամնացութեան կարևորագույն պատճառը մեխանիզացիայի թերադնահատումն է: Ահա թե ինչո՞ւ ամենահանհրաժեշտ ձեռնարկումներ են հանդիսանում—ճիշտ գործածել մեխանիզմներն ու ճիշտ վարվել նրանց հետ, առավելագույն չափով ոժանդակել և խրախուսել ոսցիտնալացման ու մեքենայացման ասպարիզում յեղող գյուտերն ու կատարելագործումները, լայն չափով կիրառել կասաուտովի, Փիլիմոնովի և Վերդարդուի մեթոդները, նրաջարել անխահանման մեխանիզացիան վիժեցնելու աջ ուղորտունիստական փորձերի դեմ: Սնհրաժեշտ է միտամանակ վճարբար պայքարել նաև ձեռքով հանույթը թերադնահատելու դեմ:

Հատուկ ուշադրութեան պետք է նվիրել ղիմադրելութեան ու հավասարեցման վերացման և հանքադործների կենցաղային պայմանների բարելավման խնդիրներին: Նոր տարիֆային ցանցը հնարավորութեան է տալիս ել ավելի բարձրացնելու աշխատանքի արտադրողականութեանը անխարդյունաբերութեան աշխատանքների մեջ: Քարածխի արդյունաբերութեան աշխատանքների մարտական ծրագրերը, վոր մասնանշված են կէ-ի «Աժխի և կոկսի ռեսուրսների ավելացման մասին» վորոշման մեջ, պետք է դրվի անխի ավագանները բոլոր կազմակերպութիւնների աշխատանքի հիմքում:

ԿԿ-ի վորոշումը կատեղորիկ կերպով մատնանշում է— «ինչպես մի քանի տարի առաջ հացահատիկի պրորբումը, այնպես էլ ներկայումս ածխի պրորբումը դառնում է կարևորագույն քաղաքական-տնտեսական մի խնդիր, վորն առանց լուծելու անհնարին է սոցիալիստական շինարարության արագ տեմպերը»²⁾ :

Սեպ մետալուրգիայի զարգացումը դեռևս գլխավորեն յետ Թևոմ : Ցեխերի տեխնիկական և տնտեսական ղեկավարության թուլացում, թույլ ուշադրություն ռացիոնալացման նկատմամբ, դեմագրիկություն, հավասարեցում և գործավարձի փաստական բացակայություն, — ահա թե վորտեղ են սև մետալուրգիայի հետաժնացություն հիմնական պատճառները : Կարճ ժամանակում կիրառուել ԺՏԳՍ-ի և ՀԱՄԿՍ-ի սահմանած աշխատավարձի նոր սխեմներ, լավացնել և ամրացնել ցեխերի տեխնիկական ղեկավարությունը, ենթեններին աշխատանքի տեղափոխումներ կատարել, միջնեխային հողածու պլանավորում անցկացնել, տնտեսական հաշվարկը մինչև ցեխն ու բրիգադները հասցնել, բարձրացնել սոցիալական ու հարվածայնությունը, ուժեղացնել կուսակցական-մասնակցական աշխատանքը — այդպիսին է այն ճանապարհը, վորով ընթանալով՝ սև մետալուրգիան վերջ կտա իր հետաժնացությունը և զարգացման բայլչևիկյան տեմպեր կվերցնի :

Ստալինդրագի տրակտորի գործարանի «մանկական» հիվանդությունները լավ դաս յեղան մեղ համար և ընդդեցին տեխնիկայի տիրապետման մասին ընկ. Ստալինի դրած լողունդե արագ կատարման ամբողջ անհրաժեշտությունը : Այդ դասը պետք է հաշվի առնեն այն բաղմաթիվ նոր ձեռնարկությունները, վորոնք ներկայումս շահագործման են դրվում : Նախորդը կադրեր պատրաստել, խնամքով քննարկել գործարկման վողջ շրջանը, ստուգել և նախորդը կարկատել բոլոր նեղ տեղերը, ուժեղացնել ուշադրությունը մթերող և ոժանդակող ցեխերի աշխատանքի նկատմամբ, հող տանել բանվորների կենցաղի մասին — այդպիսին են այն կարևորագույն միջոցառումները, վորոնք կհանխեն Ստալինդրագի տրակտորի գործարանի հիվանդությունների կրկնությունը :

Բացառել կարևորություն ներկայացնող խնդիր է նույնպես թեթև արդյունաբերությունն այլաներն անպայման կատարելաբեղիքը : Այստեղ առանձին ուշադրություն պետք է դարձնել հում-

քի ճիշտ ու խնայողարար գործածելուն, արտադրություն մնացորդներն ոգտագործելուն և աշխատանքը ճիշտ կազմակերպելուն :

Տրանսպորտի մարտական խնդիրն է՝ կատարել աշխանա-ձմեռային փոխադրումների պլանը, որական 66-600 վագոնի բեռնավորում — այդպիսին և այն նորման, վորը պետք է կատարել ինչ զնով ուղում է լինի : Ապահովել չողեկատրի միանգամայն լավորակ նորոգումը, անպայման կիրառել զուգեթիթը, դարդացնել սոցիալական ու հարվածայնությունը, բայլչևիկյան կենսագործել Հաղձան. Ժողիմ ընկ. Անդրեյվի հրամաններն աշխանա-ձմեռային փոխադրումների և վագոնների դիմադրելիության վերացման մասին, — ահա տրանսպորտում իսկական բեկում առաջացնելու հիմնական նախադրյալները :

Ամբողջ արդյունաբերությունն առաջ իր ամբողջ հասակով ծառանում է աշխատանքի փոքրիկ բարեկաման համար պայքարելու հարցը : Պայքարել խոտանի վոչնչացման, ինքնարժեքի իջեցման, գործալքումների վերացման, հատկապես նորեկ բանվորների աշխատանքի կարգապահությունների բարձրացման, բոլոր բնագավառներին աշխատանքի արտադրողականության բարձրացման համար — ահա արդյունաբերության աշխատանքի արժատական հարցերը :

Այս աստղարկում վճռական հաջողություններ կտրելի յե ունենալ միմիայն կատարելով ընկ. Ստալինի ցուցմունքները, վորոնք պահանջում են բոլոր տնտեսական, կուսերատիվ, խորհրդային, պրոֆեսիոնալ և կուսակցական կազմակերպություններից արժատապես վերակառուցել աշխատանքը — «նոր ձևով աշխատել, նոր ձևով ղեկավարել» :

Արդյունաբերություն, աշխատավորությունն նյութական-կենցաղային դրությունների բարեկաման և կուլտուրական շինարարությունն բոլոր խնդիրների կատարման համար պայքարելու պահանջում է բոլոր կուսակցական, խորհրդային և պրոֆեսիոնալ կազմակերպություններից՝ հսկայական աշխատանք կատարել մատաներին մորիկիպացիայի յենթարկելու, բոլոր նշված միջոցառումներն կատարելու ուղղությամբ : Վերահսկողությունն տակ առնել ընդունված վորոշումների կատարումը, ապահովել բոլոր նշված միջոցառումների իրագործումը, բարեկամել բոլոր տնտեսական ու կուսերատիվ կազմակերպությունների աշխատանքը և այն, — բոլոր այդ և նման միջոցներով պետք է պայքարել Ժողովրդական

²⁾ Համ 4 (բ) 4. ԿԿ-ի 1931 թ. օգոստոսի 16-ի վորոշումից :

տնտեսութեան պլանի կատարման համար: Այս ասպարիզում կարևորագույն խնդիրներից մեկն է մասնավորապես ֆինանսական պլանի կատարումը: Այդհոյակ վողջ ֆինանսական ասպարատի, պետական բանկի ասպարատի հստակ աշխատանքը, մասնավորապես խափով կերտել ուսուցիչ կոնտրոլը, — դա զգալի չափով կերպարան ներքին ռեսուրսների մոբիլիզացիայի ուղղութեամբ ձեռնարկված միջոցառումների իրագործմանը, խնայողութեան ռեժիմի կիրառմանը, տնտեսական հաշվարկի հետադա արմատացմանը և ժողովրդական տնտեսութեան հանրայնացված սեկտորի կուտակումների ուժեղացմանը:

Պրոֆիտութեանների առաջ խնդիր է դրված միլիոնավոր նոր բանվորներ ներգրավել արդֆինպլանի կատարման համար մղվող պայքարում: Լայն ծավալել սոցմրցումն ու հարվածայնութեանը, հարվածային բրիգադներին և՛ ավելի մեծ վճարայնութեամբ տրեւտեսական հաշվարկի փոխադրել, լայն ծավալել հերթային-հանդիսարական պլանների պրակտիկան, լիովին վերակառուցել իրենց աշխատանքը համաձայն մտևտարի խնդիրների, վճարար փչրել վողջ հին տարիֆային սխառմը, զործարտեղկումների վերընտրութեանն անկացնել ԱՄԿԽ-ի հոկտեմբերի 16-ի սիմումի հիման վրա և շնկ. Ստալինի վեց ցուցմունքների կենսագործման ուղղութեամբ պրոֆիտութեանների կատարած աշխատանքի մաստայական ստուգման նշանարանով— ա՛ա՛ պրոֆիտութեանների հիմնական խնդիրները: Դեպի արտադրութեան շրջադարձի կատարելը և արդֆինպլանի կատարման համար պայքարելը պահանջում են պրոֆիտութեաններից ամենալուրջ ու շարժութեան նվիրել սպառկոտպերացիայի և հասարակական սննդի կազմակերպութեանների աշխատանքը վճարար բարեխաղելու խնդիրներին:

«Վողջ կազմակերպութեանը, վողջ բանվոր դասակարգը, պետք է մոբիլիզացիայի յենթարկվեն կատարելու մեր լարված խնդիրները, այն և՛ պայքարելու հնգամյակի յերրորդ տարվա ծրագրի, պլանների և իվերի համար, փորձը մեզնից յուրաքանչյուրում խիստախոթյուն, հավաքը և խանդավառութեան են առաջացնում» (Կադանովիչ):

Մեր առաջ դրված խնդիրների հաջող յուծման համար մասաաններին մոբիլիզացիայի յենթարկելու կարևորագույն նախադրյալն է՝ անշեղ կիրառել կուտակելութեան գլխավոր գիծը, աննա պայքարել յերկու ֆրոնտի վրա— ընդդեմ ամեն դույնի ու յենանդի սայրտունիտների, մեր արդյունարերական գարդացման յյդ կազմարուծողների, փորձը փորձում են արգելադրել բանվոր յասակարգի և աշխատավորական ամենալայն մասսաների ստեղծարար ակախվութեան ու նախաձեռնութեան բուռն վերելքը:

ՀԱՄԱՇԵԱՐՀԱՅԻՆ — ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՀԱՂԻՍԱՆԿԸ

«Մեր յերկիրը, ուր սոցիալիստական սեկտորը ժողովրդական տնտեսութեան մեջ բացարձակապես գերակշռելու դեր է գրավել, թեկախոսել և ծավալուն սոցիալիստական արչաւի շրջանը, սոցիալիզմի շրջանը: Վերահաս 1931 թվականը կլինի նոր նվաճումների, նոր խոշորագույն հաջողութեանների տարի, վոր ձեռք կրերի սոցիալիզմը կապիտալիզմի դեմ մղվող պայքարում: Կոյսկալացսա՛ւ պլանի կատարումը սոցիալիստական ելեմենտների բացարձակ գերակշռութեան կատեղծի գյուղում անհատական սեկտորի նկատմամբ, կամրացնի բանվոր դասակարգի յողումը դյուղացիութեան աշխատավորական մասսաների հետ և կավարտի ԱՄՀՄ-ի սոցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքի կառուցումը: Այդ կլինի համաշխարհային-պատմական նշանակութեան ունեցող մի հաղթանակ»^{*)}:

Այս խնդրի առաջագրումը պեկտեմբերյան պլենումի կողմից վկայում էր սոցիալիստական շինարարութեան խոշոր հաղթանակների մասին: 1927 թ. հոկտեմբերի 1-ին կոյսնտեսութեանների մեջ էլին 286.000 տնտեսութեան, կամ գյուղացիական տնտեսութեանների ընդհանուր թվի 1.1 տոկոսը: Կոյսնտեսական ցանքատարածութեանը 1927 թ. կաղմում էր ընդամենը 800.000 հեկտար: 1928 թ. հոկտեմբերի 1-ին կոյսկալացված էլին ընդամենը 400.000 տնտեսութեանների (1.6 տոկոս), իսկ կոյսնտեսութեանների ցանքատարածութեանը համում էր միայն 1.4 միլ. հեկտարի:

1929 թ. հոկտեմբերի 1-ին կոյսնտեսութեանների մեջ էլին 1.900.000 տնտեսութեան, կամ ընդհանուր թվի 7.55 տոկոսը, իսկ 1930 թ. հոկտեմբերի 1-ին՝ 5.554.000 տնտեսութեան, կամ 22 տոկոսը: Կոյսնտեսութեանների ցանքատարածութեանը 1929 թ. 4.3 միլիոն հեկտարից 1930 թ. բարձրացավ 43,4 միլիոնի, այնինչ ըստ հնգամյա պլանի նախատեսվում էր 1933 թ. կոյսնտեսութեաններում ունենալ 20.6 միլ. հեկտո:

Բայց ա՛հա 1930 թ. հոկտեմբերից սկսած, 10 ամսվա ընթացքում, կոյսնտեսութեանը մտան 8.711.000 գյուղացիական տնտեսութեաններ, այսինքն՝ ամսական մոտ 900.000 տնտեսութեան: Հենց միայն 1930 թ. հոկտեմբեր ամսվա ընթացքում կոյ-

^{*)} Համ կ(բ)կ. կհ-է և կվ-է դ. կտեմբերյան(1930 թ.) պլենումի բաան-ձեկց.

արևտեսուծյուն մտան ամբողջ 1927-28 տարում մտաններից 70 տակոսով ավելի տնտեսուծյուններ: 1931 թ. փետրվար ամսին կոլտնտեսուծյուն մտան այնքան տնտեսուծյուններ, վերջան մակը էլին ամբողջ 1928-29 տարում:

Հետևյալն այն յեղով, վոր արդեն 1931 թ. հունիսի 1-ին կոլեկտիվացումը կարժում էր 52.7 տակոս, գերազանցելով գեկախերերյան պլենումի տաղադրուծյունը (50 տակոս՝ 1931 թ. փերձում), իսկ 1931 թ. սոստոսի 1-ին 224.500 կոլտնտեսուծյուններում միավորված էին 14.265.000 գյուղացիական արևտեսուծյուններ, կամ 57.9 տակոսը: Հոկտեմբերի 14-րդ տարեզարձի նախորդակին կոլտնտեսուծյունները միավորում էին բոլոր գյուղացիական տնտեսուծյունների 60 տակոսից ավելին: Սոցիալիստական սեկտորը գյուղում բացարձակ գերակշռուծյունն ստացավ անհատականի նկատմամբ: Տարվեց համաշխարհային պատմական նշանակուծյուն ունեցող հաղթանակը:

Կոլեկտիվացման փայլուն հաջողուծյունը կոր ձեկով գրեց պրոլետարիատի և գյուղացիուծյան փոխ-հարաբերուծյան հասցր: Դեռևս 1930 թ. կոլտնտեսուծյան 16-րդ համագումարը մատնանց, վոր «... արժմանից կՍՂՄ-ի կարեկորագույն հացահատիկային շրջաններում գյուղը բաժանվում է յերկու հիմնական մասի—կոլտնտեսականներ, վորոնք խորհրդային իշխանուծյան իրական և ամուր հենարանն են հանդիսանում, և վոչ-կոլտնտեսական շրջաններ ու միմակներ, վորոնք առայժմ գեղես չեն կամենում կոլտնտեսուծյուն մանել, բայց վորոնց կոլտնտեսուծյունների մասնատական վորձն անկասկած համեմատարար կարճ ժամանակամիջոցում կհամողի կոլեկտիվացման ճանապարհը բունբու անհրաժեշտուծյունը»:

Վոչը կՍՂՄ-ի 1931 թ. կոլեկտիվացման բարձր տակոսին դուրընթաց, մենք նկատում ենք կոլեկտիվացման էլ ավելի բարձր տակոս կարեկորագույն հացահատիկային շրջաններում: Ալյուսո, Հյուսիսային կովկասում (առանց մի քանի սղգային շրջանների) 1931 թ. սոստոսի 1-ին կոլեկտիվացված էր բոլոր գյուղատնտեսական տնտեսուծյունների 88 տակոսը և վոչը ցանքատարածուծյան 90 տակոսը: Ասորին վորդայում (առանց կամիկյան մարզի) կոլեկտիվացված էր տնտեսուծյունների 82 տակոսը և ցանքատարածուծյան 92 տակոսը, Միջին վորդայում (ձախ ախ)—տնտեսուծյունների 90 տակոսը և ցանքատարածուծյան 95 տակոսը: Ռեկրայինայում (հարթավայր) — 85 տակոս և 94 տակոս: Ռեկրայինայում (ձախ պե) — 69 տակոս և 80 տակոս: Ղրիմում—84 տակոս և 93 տակոս: Ուրաում (հացահատիկային շրջաններ)—75 տակոս և 82 տակոս, Մոլդավիայում—68 տակոս և 75 տակոս: Համկ (ր) կի-ը 1931 թ. սոստոսի 2-ի իր վորոջման

մեկ դտակ, վոր այս բոլոր շրջաններում կոլեկտիվացումը հիմնականում ավարտված է, սխառմասակ տարով այն պարզարտումը, վոր՝

«... Այս կամ այն շրջանի կամ մարզի կոլեկտիվացման հիմնականում ավարտված լինելու չափանիշ պետք է ընդունել վոչ այն, վոր չբավոր ու միջակ տնտեսուծյունները 100 տակոսով անպայման ընդգրկված լինեն, այլ այն, վոր ներգրավված լինի գյուղացիական տնտեսուծյունների առնվազն 68-70 տակոսը և գյուղացիական տնտեսուծյունների ցանքատարածուծյան առնվազն 75-80 տակոսը»:

Կի-ի վորոշումն ուշադրուծյունը կենարոնացնում է կոլտնտեսուծյունների կարճակերտչական-տնտեսական ամբացման խնդիրների վրա, միաժամանակ մեկ անդամ են նախադրուչացնելով, վոր հարկավոր չեն կոլեկտիվացման ընդգրկումը քանակապես ընդարձակելու յետևյալը ընկել:

Որհնտնտեսուծյունները, խոշոր սոցիալիստական հողագործուծյան այդ «վոչնաշարերը», 1931 թ. գրախորեն անկցին ու ամբանաց: Ալյուսո, հատահատիկային կոլտնտեսուծյունների թիվը 1931 թ. կազմում է 178 միավոր՝ 1930 թ. 143-ի և 1929 թ. 53-ի դեմաց: Այդ խորհնտնտեսուծյուններում զանվող տրակտորային պարկի կոլտուծյունը 1929 թ. 54.800 ձևու ուժից հասավ 1930 թ. 247.200, իսկ 1931 թ. 438.000 ձևու ուժի: Կոմբայնների թիվը նույն համեմատուծյամը բարձրացավ 45 հատից մինչև 1620 և 5920 հատի: Որհնտնտեսուծյունների հաջող աշխատանքը ջարդ ու փշուր արավ բուրժուական տնտեսողաների և աջ ուղարտունիստների բոլոր պնդումները խոշոր սոցիալիստական հողագործուծյուն վարելու հանկարելուծյան» և «անարդյունավետուծյան» մասին:

Որհնտնտեսուծյունները պետուծյանը դգալի քանակուծյամը սպարանբային հաց ավին (28.9 միլ. փուծ 1930 թ., 1929 թ. 2.8 միլիոնի դիմաց) և հոր լծակ հանդիսացան գյուղացիական տնտեսուծյունների կոլեկտիվացման պորձում:

1929 թ. կՍՂՄ-ում գոյուծյուն ուներ մլայն մեկ մեքենատրակտորային կայան: 1930 թ. դարնան կար արդեն 158 ՄՏԿ, նույն թվի աչնան՝ 360, 1931 թ. դարնան՝ 1.227 իսկ աչնան՝ 1400 ՄՏԿ: 1040 նոր ՄՏԿ մեկ տարում—այդպիսին և այն ավանդը, վոր դնում է պրոլետարիատի պիկտատուրայի գործուն 14-րդ տարին սոցիալիստական հողագործուծյան մեկ: ՄՏԿ-ների աշխատանքի չափազույն ապացույցն է այն հանգամանքը, վոր 1931 թ. դարնանացանի ամօպանիայի ժամանակ ՄՏԿ-ներն սպասարկելցին 4-3 միլիոն գյուղացիական տնտեսուծյունների, ընդ վորում ՄՏԿ-ներ յեղած շրջաններում 1931 թ. դարնանը կոլտնտեսուծյուն մտան 1.3 մեկ: գյուղացիական տնտեսուծյուններ:

Բացի այն սեռական աջակցությունից, վոր ցույց տրվեց կուլտնետեսուծյուններին խորհանտեսուծյունների և ՄՏԳ-ների միջոցով, կուլտնետեսուծյունները 1931 թ. անմիջաբար ստացան մոտ 100-000 տրակտոր, հսկայական քանակությամբ դյուղատնտեսական մեքենաներ և պարարտացում, մի քանի հազար ավտոմոբիլ, 126 միլ. փ. բարեխաղված և տեսակավոր սերմեր, 40 միլ. ո. վնասառուները դեմ պայքարելու համար, 1050 միլ. ո. բյուջե ու յերկարատեղ վարկ և 350 միլ. ո. կոնտրակտացիա:

Տրակտորի տարեկան բեռնավորումը մեզ մոտ 1930 թ. կազմում էր 2220 ժամ, իսկ 1931 թ.՝ 2500 ժամ, ՀՍՄՆ-ի 400-600 ժամվա դիմաց: 1931 թ. ՍՍՀՄ-ի բոլոր տրակտորները աշխատելու յնն մոտ 5 միլիարդ ժամ, այսինչ 1928 թ., նախաձգնաժամային չըջառն յմ, ՀՍՄՆ-ի տրակտորներն աշխատել են միայն 4-8 միլիարդ ժամ:

Յերկու Ֆրոնտի վրա մղած անխնա պայքարում կուլտնետեսուծյուն շահած այս համաշխարհային-պատմական նշանակուծյուն ունեցող հաղթանակը սոցիալիստական հողագործուծյուն կազմակերպելու ասպարիզում, ամբացավ 1931 թ. գարնանացանի կամպանիայի ժառմանակ:

Կլիմայական պայմանները բարենպաստ չեղան այս կամպանիայի համար: Յերկարատեղ ձմեռը և մեկ անդամից սկսված սառյ յնդանակները դդախորեն կրճատեցին ցանքի ժամկետները: Բայց դյուղի հանրայնացված սեկտորի վիթխարի ճանուցումը հնարավորուծյուն տվեց այնպիսի տեմպեր հաղորդել ցանքին, վոր ժամկետները կրճատման տեղը հանվեց:

Ենորհիվ այդ հանդամների, 1931 թ. գարնանացանի ամբողջ կամպանիայի ընթացքում ցանվեց 97-032-000 հեկտար, 1930 թ. գարնանացանի 88-300-000 հեկտարի դիմաց, այսինքն 9-9 տոկոսով ավելի: Յերկրորդ բայլչեիկյա գարունը ասպարիզեց ցանքատարածուծյուն զգալի աճում, հտտեաղիս արդյուսի կարևոր կուլտուրաների վերարեբմամբ, ինչպիսին են տեխնիկական կուլտուրաները, վորոնք ծառայում են մշակող արդյունաբերուծյուն համար իբրև հումք (բամբակ, ձակնդեղ և այլն):

1931 թ. գարնան ցանքատարածուծյունների ընդհանուր աճում մը հիմնված էր հանրայնացված սեկտորի ցանքատարածուծյունների վիթխարի աճման վրա: Կուլտնետեսական ցանքը 1931 թ. գարնան կազմում էր 60.7 տոկոս, 1930 թ.՝ 36.6 տոկոսի դիմաց, խորհանտեսուծյունների ցանքը 9.1 տոկոս, նախորդ տարվա 3.6 տոկոսի դիմաց, և անհատ տնտեսատերերի ցանքը՝ 30.2 տոկոս նախորդ տարվա 59.8 տոկոսի դիմաց: Իսկ ամբողջ հանրայնացված սեկտորի ցանքը 1930 թ. 40.2 տոկոսից 1931 թ. գարնանը բարձրացավ 69.8 տոկոսի:

Այլ խոսքով, 1931 թ. գարնանը հանրայնացված սեկտորը ցանեց ամբողջ ցանքատարածուծյուն 2/3-ից ավելին և բոլոր կարևորագույն կուլտուրաների 3/4-ից ավելին: Հանրայնացված սեկտորի ցանքերը յերկու անգամ ավելի յեղան, քան 1913 թ. կալվածատերական և կուլակայրս ցանքերը, և յոթ անգամ ավելի, քան 1927 թ. կուլակային ցանքերը:

Գարնանացանի կամպանիան մեկ անգամ ևս ցույց տվեց կուլտնետեսական հողագործուծյուն վիթխարի առավելուծյունները: 1931 թ. գարնանը կուլտնետեսական մեջ գտնվող 13 միլիոն տնտեսուծյունները (1931 թ. հունիսի 1-ի տվյալներով) ցանեցին յերկու անգամ ավելի, քան 12 միլիոն անհատ տնտեսուծյունները: Այլ խոսքով, յուրաքանչյուր կուլտնետեսական տնտեսուծյուն ընկնում էր 4.53 հեկտ., իսկ յուրաքանչյուր անհատ տնտեսուծյուն՝ 2.44 հեկտ.:

Գարնանացանի կամպանիայի փայլուն ընթացքը հնարավորուծյուն տվեց կառավարուծյունը նշելու 1931 թ. աշնանացանի կամպանիայի պլանը 43.3 միլիոն հեկտարի շափով, 1930 թ. աշնանացանի 39.5 միլ. հեկտարի դիմաց: Աշնանացանից բացի, պլանը նախատեսում է նաև աշնանացել՝ 42 միլ. հեկտարի շափով:

Յեղած տվյալները վկայում են այն մասին, վոր 1931 թ. աշնանացանի գյուղատնտեսության կամպանիան շատ ավելի բարձր տեմպերով է անցկացվում, քան 1930 թ. կամպանիան: Այսպես, 1931 թ. հոկտեմբերի 1-ին աշնանացան էր արված 29.7 միլ. հեկտար (պլանի 69 տոսոր), 1930 թ. հոկտեմբերի 1-ի 27.7 միլ. հեկտարի դիմաց: Աշնանացել էր արված 13.2 միլ. հեկտ. (պլանի 31.5 տոկոսը), 1930 թ. հեկտ. 1-ի 5.6 միլ. հեկտարի դիմաց:

Գյուղատնտեսուծյուն սոցիալիստական վերակառուցման ճանապարհին մեր յերկրի ձեռք բերած վիթխարի հաջողուծյունները շուտով արտահայտվեցին հացամթերումների ընթացքում: Հացամթերման կամպանիայի առաջին յետամոյակում (հուլիս-հոկտեմբեր) կատարվեց տարեկան պլանի 43 տոկոսից ավելին, մինչդեռ 1930 թ. նույն չըջանում կատարված էր տարեկան պլանի միայն 65.7 տոկոսը: Կուլտնետեսական սեկտորը նույն հարաբերուծյունմբ 48.7 տոկոսը և 32.5 տոկոսը: Բացարձակ թվերով վերցրած կուլտնետեսուծյուններն այս տարի յերկու անգամ ավելի հաց տվին, քան անցյալ տարվա նույն չըջանում:

Հացամթերումները և տնտեսական կուլտուրաների մթերումները մեջ հնարավորուծյուն են տալիս սպասուծյուն քաղաքներու արդյունառեսական կենտրոնները հացը և թեթև արդյունաբերուծյուն հումքի նորմալ մատակարարումը: Ահա թե ինչու անհրաժեշտ է, ինչ գնով ուզում է լինի, 100 տոկոսով կատարել մթերում-

ների պլանը, փշրելով դասակարգային թշնամու զիմադրութիւնը հացամթերման ֆրոնտում, անհարպազ բարձրացնելով բոլոր սրեքող կազմակերպութիւնների աշխատանքի տեմպերը:

Շնորհիվ խորհանտեսութիւնների և կոլտնտեսութիւնների շինարարութեան, մենք ցանքատարածութեան ընդարձակման տեսակետից հենց միայն 1931 տարում արդէր այնքան քան, վորքան զարական Ռուսաստանը 7 տարում, իսկ 2 տարվա ընթացքում շատ ավելի, քան ցարական Ռուսաստանը 10 տարում:

Հազթական սոցիալիստական շինարարութիւնը գյուղատնտեսութեան ասպարիզում հացահատիկային ու տեխնիկական կուլտուրաներով շահահաստիակցեց: 1931 թ. շահակներ զգալի առաջնորդացման աղբի հանդիսացավ նաև մսի և յուղի պրոդուկտի լուծման գործում:

Անասնաբուծութեան վերելքի համար հիմնական թեւզ հանդիսացավ խոշոր հանրայնացված տնտեսութեան ստեղծումն են ամբողջումը: Այս գործում կուսակցութիւնը շատ անակեց ընթանալ այն փորձված ճանապարհով, վորն ապահովել էր հացահատիկային պրոդուկտի լուծումը և տեխնիկական կուլտուրաների ֆրոնտում շահած փայլուն հազթանութիւնները: Խոշոր հանրայնացված անասնաբուծութեան վարչապետը հատկապես դարձյալ խորհանտեսութիւնները:

Կուսակցութիւնը և կառավարութիւնը կազմակերպեցին խոշորագույն անասնաբուծական խորհանտեսային միավորումներ (Վեդուովոյ, Վոլինովոյ, Ուլյեվոյ և այլն), ձեռնարկեցին կաթնա-ապրանքային ֆերմաների լայն ծախսմանը, զարկ տալով ապրանքային անասնաբուծութեան զարգացմանը կոլտնտեսութիւններում: Հետևանքն այն յեղավ, վոր անասնաբուծական խորհուրդ տնտեսութիւնների հորդերի քանակը, վորը 1930 թ. վերջերին կազմում էր 4-144 հազար գլուխ, 1931 թ. վերջերին բարձրացավ մինչև 9-940 հազարի, այսինքն՝ ավելի քան յերկու անգամով: Սրա վրա հարկավոր է ավելացնել «Սախարոտրեստ»-ի և «Ուլենովոգրեստ»-ի խորհանտեսութիւնների հոտերի զգալի ավելացումը, «Թոչնաբույժ» արեստի խորհանտեսութիւնների թոչնեղենի զգալի ավելացումը և այլն:

Արդյունքը յեղավ այն, վոր 1931 թ. սեպտեմբերի 20-ին խորհանտեսութիւնների մասը խոշոր յեղջերավոր անասունների ընդհանուր թվում կազմում էր 4.8 տոկոս, 1930 թ. 1.4 տոկոսի դիմաց, իսկ կոլտնտեսութիւնների մասը՝ 14.1 տոկոս, նախորդ տարվա 7.6 տոկոսի դիմաց: Կասկած չկա, վոր 1931 թ. վերջերքին այդ տոկոսներն առավել ևս կավելանան:

Հանրայնացված կոլտնտեսականի հոտի հետագա աճման գուշընթաց 1931 թ. լայն զարգացում ունեցան կոլտնտեսական ապրանքային ֆերմաները և ճտահան թոչնաբուծական կայանները: Նշելով, վոր

«... Հանձինս կոլտնտեսական ապրանքային ֆերմաների և ճտահան կայանների, դանված և հանրայնացված տնտեսութիւն ստեղծելու ձեռք, վոր ավելից ավելի համապատասխանում է կոլտնտեսային տնտեսութեան ներկա արտելային աստիճանին և խորհանտեսութիւնների հետ միասին ըստ ամենայնի արագ լուծում է տալիս խոշոր ապրանքային անասնաբուծութիւն ստեղծելու խնդրին»:

ՆՍՄ ժողկոմխորհի և Համկոմի կի-ի 1931 թ. սեպտեմբերի 2-ի վորոշումը պարտավորեցնում է կաթնատնտեսական կոլտնտեսութեան հոտերը և զարգացնելու հացային և այլ կիւլտուրի, խոզաբուծական կոլտնտեսութեանը՝ 700.000 մայր խոզերի և ճտահան թոչնաբուծական կենտոնների՝ մինչև 10 միլիոն թոչնեղենի:

Կոչ կախվածման և խորհանտեսութիւնների շինարարութեան քանակները պայմանավորող էյական գործունեւորից մեկը հանդիսացավ այն շայքարը, վոր ծավալվեց խորհանտեսութիւնների և կոլտնտեսութիւնների աշխատանքում 1930 թ. յերկվան յեկած ֆոչնեղենի:

Այս թերութիւնների մեջ անկասկած առաջին տեղն է գրաւում աշխատանքի վատ կազմակերպումը: Աշխատանքի վատ կազմակերպման կարեւորագույն պատճառը, բացի խոշոր տնտեսութիւն վարելու քաղականաչափ փորձ չունենալուց, հանդիսացավ զիմադրելու թիւնը խորհանտեսութիւններում և կոլտնտեսութիւններում, կուլտիւրային հավասարեցումը կոլտնտեսութիւնների յեկամուտներն ըստ շնչի և վոչ թե ըստ աշխարհի քաղցիւր խնդրում, գյուղաւտնտեսական նոր տեխնիկայի վոչ-քաղարար յուրացումը, տրակտորիստների, կոմբայներների և այլ վորակալ կազրերի քացակալութիւնը:

Պայքարը հավասարեցման դեմ քացառիկ սրութիւն ստացավ վորովհետեւ դասակարգային թշնամին հավասարեցումն ոչտաւորում էր կոլտնտեսութիւնները թուլւ շնելու և կոլտնտեսական գործում էր կոլտնտեսութիւնները, խոշոր չափով բարձրացել և աշխատանքում է հավասարեցումը, խոշոր չափով բարձրացել և աշխատանքի արտադրողականութիւնը, ամբողջել է աշխատանքային կարգի արտադրողականութիւնը, 1-ին կոլտնտեսութեանը: Ի վերջո 1931 թ. հոկտեմբերի 1-ին կոլտնտեսութեանը 80 տոկոսն արդեն ստացել էր աշխատանքային թիւնների մոտ 73 տոկոսը կանոնավոր գրանդրույկներ: Կոլտնտեսութիւնների 73 տոկոսը կանոնավոր գրանդրումներ է կատարում և 76 տոկոսը գործավարձի յե անցել: Մեծ ցումներ է կատարում և 76 տոկոսը գործավարձի յե անցել: Մեծ մասամբ այդ հանդամանքի շնորհիվ էր, վոր մենք 1931 թ. շատ

ավելի բարձր տեմպեր ձեռք բերինք դարձնանացանի, բերքահավաքի, աշխատանքանի և աշխատանքների աշխատանքներում չբան 1930 թ. թ.

Աշխատանքի ունիտ կազմակերպման, հաշվառման կիրառման, գործավարձի անցկացման, բարձր ապրանքայնությունն ունեցող կոլտնտեսային տնտեսության կազմակերպման և այլնի պատրաստությունն համար պայքարելը կարեկորագույն մի մասն է կազմում այն աշխատանքի, վոր պետք է ծավալել կոլտնտեսությունների կազմակերպչական-տնտեսական ամրացման մասին կհի ընդունած վերջումը կենսագործելու ուղղությամբ:

Կոլտնտեսությունների կազմակերպչական-տնտեսական ամրացումը հնարավոր է միմիայն վճռական սպաշար մղելով դասակարգային թշնամու և նրա գործակալ ուղղությունների դեմ զվորներ ճշմունք ևն վիճակները համապատասխանաբար կորեկտիվացման և այդ հիման վրա կուսակուսության՝ փորպես դասակարգի՝ վերացման գործը: Ենթահիվ յերկրի ինդուստրացման և գյուղատնտեսության մեջ ներառված հաջողությունները կենսագործվող կուրսի, շնորհիվ այն ճիշտ ղեկավարության, վորը ցույց են տալիս գյուղի սոցիալիստական վերակառուցման գործին լենինյան կուսակցությունը և նրա կենտրոնական կոմիտեն ընկ. Ստալինի գլխավորությամբ: Այսպիսով գլխավոր դերն ունի «ձախ» խեղաթյուրումների դեմ, — ՍՍՀՄ-ն դարձավ ամենախոշոր հողագործության յերկիրը ամբողջ աշխարհում:

«Կոլտնտեսական գյուղացիությունը արդեն դարձել է հողագործության կենտրոնական ղեկը, կոլտնտեսությունները դարձել են վոչ միայն հացահատիկի, այլև կարեկորությունն գյուղատնտեսական հումքի (բամբակ, ձախնդեղ, արեածաղիկ և այլն) հիմնական արտադրողները: Անհատ տնտեսատեր չբավորի ու միջակի գերը գյուղատնտեսական արտադրության մեջ յերկրորդական է դարձել: Ավարտվում է կուլակության՝ փորպես դասակարգի վերացումը ՍՍՀՄ-ի հացահատիկային և հումքային շրջաններում»):

Դասակարգային թշնամու դեմ տարված այս համաշխարհային-պատմական ամենամեծ անունը... ամենակալ Սորհուրդների յերկիրը թեմակոխում է իր գոյության 15-րդ տարին:

ԲԱՆԱՎՈՐԱԿԱՆ ՄԱՍՍԱՆՆԵՐԻ ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ ՅԵՎ ԿՈՒԼՏՈՒՐ-ԿԵՆՑԱՂԱՅԻՆ ԴՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑՆԵՐԸ

Սոցիալիստական շինարարության հաղթական ընթացքը սրբաշուքաբար դիկատուրայի գոյության 14-րդ տարում իր հետ բերեց նաև բանվոր դասակարգի թվի ավելացումը, նրա նյութական դրության բարելավում, բազաբի և գյուղի աշխատավորության կուլտուրական մակարդակի աճում:

Վարձու աշխատանք կատարողների թիվը 1931 թ. հասավ 17 միլիոնի՝ 1930 թ. 14 միլիոնի և 1929 թ. 11.6 միլիոնի դեմաց. այսինքն՝ յերկու տարում ավելացավ 50 տոկոսով: Ընդ վորում արդյունաբերության մեջ գրադված վարձու աշխատողների թիվը 2 տարվա ընթացքում 2.7 միլիոնից բարձրացավ 4.2 միլիոնի, արանսպորտի և կապի դեմով՝ 1.4 միլիոնից մինչև 1.9 միլիոնի և շինարարության դեմով՝ 0.7 միլիոնից մինչև 2.2 միլիոնի:

1931 թվականը մեղ տվեց մեծագույն հաղթանակ-գործադրության իտպառ վերացումը: Կապիտալիստական յերկրներում առանցյակ միլիոնավոր գործազուրկներ, իսկ ՍՍՀՄ-ում վոչ մի գործազուրկ — այդպիսին է կապիտալիզմի անկման և սոցիալիզմի բուռն վերելքի ամենացայտուն փաստերից մեկը:

Բանվորական խոշոր մասսաները արտադրության մեջ ներդրապելու և գործադրելու մեջ ցնկուն հետ միասին շարունակվում է բանվորների զգալի մասին 7-ժամյա բանվորական որվա վում և բանվորների զգալի մասին Երանուր հարյուր հազարավոր բանվորներ հնարավորությունն ստացան որական մեկ ավելորդ Ժամ վորներ հնարավորությունն ստացան որական մեկ ավելորդ Ժամ: Իրենց կուլտուր-բազաբական մանվիրել իրենց վորակալի բմանը: Իրենց կուլտուր-բազաբական մանվիրել իրենց վորակալի բմանը: Իրենց կուլտուր-բազաբական մանվիրել իրենց վորակալի բմանը: Իրենց կուլտուր-բազաբական մանվիրել իրենց վորակալի բմանը:

Արտադրության մեջ նոր բանվորների ներդրավումը և գործադրության վերացումը ամբողջ սրությամբ դրին արտադրության մեջ կանանց տավելալույն շախով ներդրալելու և բանվորական նոր կազմերի մեջ կուլտուր-գաստարակչական, բազաբական և արտադրական աշխատանքն ուժեղացնելու խնդիրները: Հենց միայն 1931 թ. արտադրության մեջ ներդրավված են 1 միլիոն կանայք: Սակայն աշխատանքը նոր կազմերի մեջ դեռևս թույլ է: Անհրաժեշտ է վճռաբար վերակառուցել պրոֆիտությունների կուլտուր-մասսայական աշխատանքը բանվորական նոր խավերի սպասարկման ուղղությամբ և շատ ավելի արագ թախով առաջ շարժել մանկական հիմնարկների, լվացքատների և նման այլ հաստատությունների կազմակերպման գործը, նպատակ ունենալով ուժե-

*) Համ 5(բ)՝ կհ-ի հունիսյան (1931 թ.) պլենումի բանաձևից:

զացնել կանանց հոսանքը զեսլի արտադրութիւն և թեթեւացնել աշխատավոր կանանց կենցաղային պայմանները:

1931 թվականը անց է կենում բանվորների նյութական-կուլտուրական մակարդակի հետագա բարձրացման կողմն ուղղված զանազան տեսակի միջոցառումների իրագործման նշանաբանով: Ընթացիկ տարում զգալիորեն բարձրացվեց անխարդյունարեութան և յերկաթուղային ու ջրային տրանսպորտի առաջատար սրահներին բանվորների, հասարակական սննդի աշխատողների և ուսուցիչների աշխատավարձը: 1931 թ. սեպտեմբերին հաստատվեց աշխատավարձի նոր ցանց սե մետաղաբերի և անխարդյունարեութան բանվորների համար, զորը սահմանում է աշխատավարձի բավական մեծ հնգիկում (մինչև 100 տոկոս), սրտգրեխիլ-սրբեխիլ և անասնամանուկ գործավարձի կիրառում, նույնպիսի բեղբունքով վերակառուցվում է նաև կոկոսի հանքային արդյունաբերության բանվորների տարիկային ցանցը: Հենց մի օտական միջին աշխատավարձն ավելացավ 11.8 տոկոսով՝ նախորդ կան ընտանիքի բյուջեն գործադրելութան վերացման հետևանքով բավականաչափ ավելացավ:

Բանվոր դասակարգի նյութական զրուծյունը միայն աշխատավարձով չի բնորոշվում: Սոցիալական ազահանվազրությունը, բանվորութան կենցաղի բարելավման ֆոնդերը, ճրի կոմունալ թանայությունները, կուլտուրական կարիքների, բնակչիարարութան, լուսավորութան, առողջապահութան և հասարակական սննդի վրա դրվող ծախքերը հսկանքների նվաճումներն են և աշուսենն վիթխարի նշանակութուն: Այս աստարեղում մեր ձեռք հետեվյալ յերկու թվերով—1927-28 թ.՝ 3.3 միլիարդ ու., 1931 թ.՝ 9.4 միլիարդ ու: Այլ խտրով, վերջին յերեք տարվա ընթացքում վերահիշյալ բոլոր կարիքների վրա դրվող ծախքերը համարյա թե յեռասպակվել են:

Բայց չի կարելի բավականանալ այն նվաճումներով, զոր մենք ձեռք ենք բերել մեր շինարարութան անցյալ շրջանում:

«Պետք է յեխնել վուջ թե անցյալեց, այլ բանվորներին ներկա անող պահանջներից: Պետք է հասկանալ, զոր մեզ մոտ հիմնովին փոխվել են բանվորների գոյութան պայմանները: Բանվորը ներկայումս այն չէ, ինչ առաջ: Ներկա բանվորը, մեր խորհրդային բանվորը, կամենում է ապրել՝ բավարարելով իր բոլոր նյութական ու կուլտուրական պահանջները թե՛ սյարենային մատակարարման, թե՛ բնակարանի, թե՛

կուլտուրական ու ամեն տեսակ այլ պահանջների ապահովման խմատով: Նա ունի այդ իրավունքը, և մենք պարտաւոր ենք ապահովել նրա այլ պայմանները» (Ստալին):

Բանվորներին ձեռնարկութանն ամբայնելու և բանվոր դասակարգի նյութական զրուծյունը բարելավելու գործում բացառիկ նշանակութուն ունեն մատակարարման և յնակարանային շինարարութան հարցերը: Ընթացիկ տարում մենք դեռևս չկարողարարութան հարցնել այն դժվարությունները, զոր կան բանվորների սննդի և առաջին անհրաժեշտութան ապրանքներ մատակարարելու գործում: Մատակարարման դժվարությունները վերացումը հնարավոր է միայն այն ճանապարհը բռնելով, զորով ընթանում է կուսակցությունը, այն է՝ խոշոր հանրայնացված անասարուծություն և հումքային տնտեսություն ստեղծելու ճանապարհով, ծուծային և հումքային տնտեսություն ստեղծելու ճանապարհով, խորհանտեսությունների և կուլամտեսական ապրանքային ֆերմային շինարարութանը զարկ տալու ճանապարհով, այսինքն այն ներկ շինարարութանը զարկ տալու ճանապարհով, այսինքն այն ներկ շինարարութանը զարկ տալու ճանապարհով, զորի միջոցով կուսակցությունը հիմնականում շուքեց հացահատիկային սրտքերը:

Մեր պարենային սկսուրաններն ավելացնելու գործում պարենային հումքի ճիշտ սդտագործումը կարևորագույն ազգակ և հանդիսանում: Վերջին ժամանակներս մենք մեծ հաջողություններ ունեցանք նաև այդ տեսակետից:

Կատուցված է 10 մսակոտրինատ, զորոնք տարեկան արտադրում են 175.000 տոնն մսամթերը մեկ հերթափոխությունում, 17 բեկոնի գործարան՝ տարեկան 200.000 տոնն արտադրողականությամբ մեկ հերթափոխությունում, 24 ձկնակոնսերվի գործարան, 14 բանջարի ու մրգի և 3 մսի կոնսերվի գործարան, զորոնք վերակառուցված գործարանների հետ միասին տալիս են տարեկան 1.2 միլիարդ բանկա պահածո, 1918 թ. 80 միլ. բանկայի դիմաց:

Մենք մեծ հաջողություններ ձեռք բերինք նաև ձկան վորսն ավելացնելու ուղղությամբ: Ծնորհվ այն հանգամանքի, զոր ձկնորսական տնտեսությունների կոլեկտիվացումը 1931 թ. հունվարի 1-ի 40 տոկոսից սեպտեմբեր ամսին հասավ 54-77 տոկոսի վարի 1-ի 40 տոկոսից 8 ամսվա ընթացքում վորս (զանազան շրջաններում), այս տարվա 8 ամսվա ընթացքում վորս սացվեց 16 միլ. ցեկաներ ծուկ՝ նախորդ ամբողջ տարվա 13 միլ. սացվեց 10 միլ. ցեկաներ: Չկնորսական տնտեսության ճիշտ կազմակերպեկանների դիմաց: Չկնորսական տնտեսության յայն վերակառուցումը և ձկնորսական արհեստի տեխնիկական յայն վերակառուցումը միանդաման ունալ են զարեւում ձկան վորսի այս տարվա սլլանի (22 միլ. ցեկան.) հարյուր տոկոսային կատարումը:

Կուսակցութան և կառավարութան ան վորտուր մսի և կոնսերվի տնտեսութան զարդացման մասին, զորը նախատեսում է կատուցել մի շարք նոր և ուժեղ մսակոտրինաներ, վորոնցից Մոսկվայը, Կուրդուրայը, Սիմիայալաուրսկի և Որսկի կոմբինատ:

ների շինարարութիւնն սկսվում և այս տարվանից, ինչպէս նաև մի շարք նոր կոնսերվի գործարաններ և ձկան լավազուցն ոգտագործման ու մսի, ձկան և բանջարեղենի մնացորդների վերամշակման ձեռնարկութիւններ:—այս փորձումը արմատական տեղաշարժ կառաջացնի պարենային հումքի ոգտագործումը բարելավելու խնդրում, զգալիորեն կավելացնի պարենային ռեսուրսները և նեց յեկող տարվանից:

Հումքային բաղալի ուժեղացումը մեզ հնարավորութիւն տվեց ընթացիկ տարում ավելացնել արդյունաբերական ապրանքների արտադրութիւնը: Այսպէս, ընթացիկ տարվա 8 ամիսներին ընթացքում կարի արդյունաբերութեան արտադրանքը նախորդ տարվա նույն շրջանի համեմատութեամբ ավելացավ 53%-ով, տրեկոնիները՝ 9.4%-ով, ապակու արդյունաբերութեանը՝ 4%-ով կրկնակիչիկներ՝ 5%-ով և բամբակեղեն գործվածքներ՝ 5%-ով: Աճատարածութեան վիժխորի աճումը և մյուս հումքային ռեսուրսների ավելացումը մեզ հնարավորութիւն կտան արդյունաբերական ապրանքների արտադրանքն զգալիորեն ավելացնել ներկա 4-րդ յեռամսյակում և առաջիկա տարում:

Մեր հումքային բաղալի հետամնացութեան հետ միասին՝ աշխատավորութեան ապրանքավորման գործում մեր ունեցած զօգութիւնները կարելի էրազուցն պատճառներից մեկն և հանդիսանում մատակարարող մարմինների, կոոպերացիայի և հասարակական սննդի մարմինների փառ աշխատանքը:

Մենք մեծ հաջողութիւններ ձեռք բերինք բաշխման դասակարգային սկզբունքի կիրառման խնդրում, կազմակերպեցինք խոշոր շինարարութիւնների, ամխորդյունաբերութեան և այլ ճյուղերի բանվորներին բարձր նորմաներով ապրանքավորելու գործը: Մակայն մեր բաշխման սխեմանում զեռուս յայն ծավալված և հատարեցումը: Մտադարարածան չտիերն ու կարգը յիտմին յեն տպահանում առաջատար պրոֆեսիաների և հարվածայինների ապրանքավորումը:

Մեր կոոպերացիան ունի անկասկած մի շարք նվաճումներ փայտաբերի թվի ավելացում, ապրանքաշրջանառութեան և առևտրական ցանցի ընդարձակում և այլն: Բայց կոոպերատիվ սխեմայի թերութիւնները դեռևս անթույլատրելի համարվում են: Արդյունաբերական ապրանքների խոշոր պահանջի պայմաններում կոոպերացիան իր մոտ ստեղծել և բաշխականաչափ ապրանքակուտակում: կոոպերատիվ մարմինների կարվածութիւնն ստրուտոնները մասայից, առևտրական ու պահեստային բանցի փառ կազմակերպում, խորհրդային առևտրի մեթոդների չափազանց դանդաղ յու-

բացում, մթերքների փշագումներ, բարձր վերադիր ծախսեր, բանվորական փակ կոոպերատիվների կարմակերպման չափազանց թույլ անմպեր-այդպիսին են կոոպերացիայի թերութիւնները:

կոոպերատիվ և մատակարարման մարմինների աշխատանքի մասին կուսակցութեան և կառավորութեան ընդունած վորոշումները նշում են կոոպերատիվ ապրանքաշրջանառութիւնն արագացնելու, ստորին կոոպերացիայի ղեկավար մարմիններն ընտրովի դարձնելու խնդիրն ապահովելու և մատակարարման գործում մանր-բուժուական հավասարեցումը փոշնչացնելու գործնական միջոցառումներ: Այս դիրեկտիվների համաձայն կոոպերացիայի աշխատանքի վերակառուցումն արդեն սկսված և Այսպէս որինակ, կառավարութեան կողմից հաստատված այն պլանը, վորի համաձայն 3810 մասնագիտացված խանութներ պետք է բացվեն, առ 1-ը անպտեմբերի կատարված և կառավարութեան պլանից 15%-ով և Յետորոսայի հանդիպական պլանից (4380 միավոր) 0,2%-ով ավելի, այսինքն կազմակերպված և 4388 միավոր:

կառավարութեան և կոոպերատիվային համաձայն կոոպերացիայի սխեմայի վճռական վերակառուցման յենթարկելով կոոպերացիայի պրակտիկայում հայտնաբերվող ուղարուտելիքի և բյուրոկրատիզմի դեմ վճարար պայքարելով, նրա աշխատանքից շնկածանական վողինք արմատախիլ անելով և կոոպերացիայի բոլոր ողակներում կոնտրոլն ու ինքնաբնադատութիւնն ուժեղացրելով և միայն, վոր մենք կապահովենք բանվորական մատակարարման գործի ամենտարազ բարելավումը:

Հասարակական սնունդը վերջին տարիներս մեծ առաջադիմութիւն ունեցավ: Նա ընդգրկում է 5 միլիոն բանվոր և 3.8 միլիոն այլ կարգի աշխատավորներ քաղաքներում: 3 միլիոն յերեխա տաք նախաճաշ են ստանում զպրոցներում: Հասարակական սննդի ցանցն ունի 13.400 միավոր: Այնուամենայնիվ հասարակական սննդի վոջ ծավալը և վոջ ել կազմակերպումը յեն համապատասխանում սոցիալիստական շինարարութեան խնդիրներին և մասսաների աճող պահանջներին:

Գործազրկութեան վերացումը, վոր պահանջում է կանանց յայն չափով ներգրավել արտադրութեան մեջ, անային մաշող ու անարտադրական աշխատանքից կնոջ ազատարելու խնդիրը, անտեսատադրական աշխատանքից կնոջ ազատարելում ձեռք բերված հաջողութիւնները և աշխատավորական մասսաների կոյտնտեսական վերելքը պահանջում են արմատապես փոխել և զղալիորեն ընդարձակել հասարակական սննդի գործը:

«Այնպէս կազմակերպել հասարակական սննդի գործը, վոր նա բանվորների, ծառայողների և նրանց բնտանիքի անդամներին հրաժարութիւն յայն առ լիովին ոգտագործելու հասարակական սննդ-

զի ծառայութեանը*) , այդ խնդիրն ադաճողից համար կու-
տակցութեանը և կառավարութեանը նշել են մի շարք միանգա-
ժայն կանխիկ միջոցառումներ :

Հասարակական սնուցի սխառնի վերակառուցումը սկսեց և տանել
այնպիսի հաշիվ , վոր յերկու-յերջ տարուց հետո սպասարկ-
վողները թիվը հասնի 25 միլիոնի և բոլոր զպրոցականներն ու
նախադպրոցական հիմնարկները սաները ապահովվեն տաք նա-
խաճաշով :

Բանվոր դասակարգի նյութական դրութեան և կենցաղի բարե-
շափման գործի հաջող կարևորագույն գործն և կոմունալ տնտե-
սութեան վերակառուցումը :

Հոկտեմբերյան հեղափոխութեանը արժատական փոփոխու-
թյուններ աստիացրեց քաղաքային տնտեսութեան զարգացման մէջ :
Տները աղքատացումը , բանվորներին նիւթերից և ծայրամասերից
բուրժուական բնակարաններ փոխադրելը , կոմունալ ծախսերի
զերոյանց մասը բանվորական սոյաններին հատկացնելը և այլն ,
պէտքերն բարելավելին աշխատավորութեան դրութեանը :

Ընաց մեք բուրժուադրայից ժայանցել ենք շախարհաց հե-
տամնաց կոմունալ տնտեսութեան , ընդ վորում այդ հետամնացու-
թյունը պիտի ևս խորացվեց շնորհիվ քաղաքացիական կոիւնների և
խնամքի կենցաղի և նրանց հետ կապված ավերածութեանների :

Վոչ-չատ ժամանակ առաջ միայն մեզ հաջողվեց լրջորեն ձեռ-
նարկել քաղաքային տնտեսութեան կարգավորման գործին : Իրա-
արդյունք այն յեղով , վոր վերջին 5 տարում քաղաքային նոր բնակ-
չներարութեան մէջ ն' արտիկ 3-5 միլիարդ ու . , վորից մոտ 1-2
միլիարդն 1931 թ . : Մինչև 1930 թ.վականը նոր տներում բնակված
եր 1 միլիոնից ավելի բանվորութեան , իսկ միայն 1931 թ.վին բնա-
կեցվելու յն 600-000 հոգի ևս : Մի շարք քաղաքներ արժատապես
վերակառուցված ևս բոլորովն նոր են կառուցված :

Սվերացի և արամվայի , ջրմուղի և կոտուր գետեր , բաղնիք-
ները , լվացատները և այլն : Առանձնապես մեծ նվաճումներ ունի
ԽՍՀՄ-ի կարմիր մայրաքաղաք Մոսկվայի կոմունալ տնտեսու-
թյունը :

Ինչքան էլ վոր մեծ են մեր նվաճումները կոմունալ շինարա-
րութեան ասպրակողում , այնուամենայնիվ այն անհամարատասխա-
նութեանը , վոր կա մեկ կողմից կոմունալ տնտեսութեան և մյուս
կողմից՝ յերկրի ինդուստրացման խնդիրների և աշխատավորական
մասսաների կուլտուրական կարիքների ու պահանջների աճման մի-
ջև , -կոմունալ տնտեսութեան վերակառուցումը դարձնում և մար-
տական խնդիր և պահանջում և դարկ տալ նրա լուծմանը :

*) Համ 4(բ) և կի-ի 1931 թ. ողոստոսն 19- գործումից .

կի-ի հունիսյան պլենումը ուշադրութեան կենտրոնակետ դար-
ձրեց քաղաքային տնտեսութեան զարգացման հարցերը , քանի վոր
յերկրի ինդուստրացման հակառակ հաջողութեանը մեզ ընդ-
հուպ մոտեցրել են կոմունալ տնտեսութեան վերակառուցմանը
—բանվորները-կուլտուր -կենցաղային սպայանների բարելավման
այդ կարևորագույն ողակին :

Չարկ տալ բնակարանային շինարարութեանը , հատկապես հիմ-
նական արդյունաբերական և քաղաքային կենտրոններում , դեֆի-
ցիտային շինանյութերը փոխարինել վոչ զեֆիցիտային շինանյու-
թերով , գործադրել տների ավելի թեթև տիպի կոնստրուկցիա-
ներ , դիպլոֆիկացիա անցկացնել , տնտեսական հաշվարկն արժա-
տացնել և ներքին ռեսուրսների մոբիլացիա կատարել , ամրացնել
քաղխորհուրդները , աշխուժացնել նրանց սեկցիաների աշխատանքը ,
կուսակազմակերպութեանը ուշադրութեանն ուժեղացնել կոմու-
նալ տնտեսութեան հարցերի նկատմամբ , վճռական պայքար մղել
աջ ուղորտունիտների դեմ , վորոնք չեն ըմբռնում կոմունալ տնտե-
սութեան սոցիալիստական վերակառուցման անհրաժեշտութեանը ,
ինչպես նաև նրանց ջրաղացին ջուր լեցնող «ձախ» ուղորտունիտ-
ների դեմ (վորոնք հանդես են գալիս քաղաքների վերացման , կեն-
ցաղի լիակատար հանրացման և այդ կարգի այլ պահանջներով)
—այդպիսին և այն կենինյան զիծը , վորի հիման վրա կուսակցու-
թյունը կկարողանա «... ներկա քաղաքները դարձնել կուլտուրա-
պես , տեխնիկապես ու տնտեսապես զարգացած արդիտարական
կենտրոններ և կառուցել տասնյակ հարյուրավոր նոր սոցիալիս-
տական քաղաքներ»*) :

Աշխատավորական լայն մասսաների նյութական և կենցա-
ղային սպայանների բարելավման գործում ձեռք բերված խոշոր
նվաճումներին զուգընթաց՝ կուսակցութեանն այս տարի մեծ
հաղթանակ ունեցալ նաև այդ մասսաների կուլտուրական մա-
կարդակը բարձրացնելու խնդրում :

1914 թ. նախնական և միջնակարգ զպրոցներում սովորում
էյին 7,8 միլիոն հոգի , 1930 թ.՝ 13,5 միլ . հ . , 1931 թ.՝ 20 միլ .
հ . , այսինքն՝ գրեթե 3 անգամ ավելի , քան ցարական Ռուսաստա-
նում , և 50 տոկոսով ավելի , քան անցյալ տարում : Այս տեմպե-
րը չափազանց պերճախոս սպացույց են այն բանի , վոր մեր յեր-
կրը ծայր աստիճան արագութեամբ մոտենում և ամբողջապես
զբաղեա մի յերկիր դառնալու պահին : Յեզ հոկտեմբերի ամենա-
մեծ նվաճումը , լենինյան աղղային քաղաքականութեան փայլուն
իլլյուստրացիան պետք և համարել այն վրաստը , վոր մեր նախնա-

*) Կի-ի հունիսյան (1931 թ.) պլենումի՝ ընդ Կազանովիչի զեկուցման
առթիվ ընդունված բանաձևից .

կան միջնակարգ դպրոցներում դասավանդութունը կատարվում է 70 լեզուներով:

1931 թ. տեխնիկումներում սովորողների թիվը հասավ 424 հազար հոգու, իսկ ԲՈՒՀ-երում սովորողներին՝ 237 հազար հոգու, ընդ վորում 1930 թ. վերջում տեխնիկումներն ընդունվեցին 195.000 հ., բանֆակները՝ 13.500 հ. և ԲՈՒՀ-երը՝ 100.000 հ.:

Նախնական և միջնակարգ դպրոցները չափազանց են արել զբաղրոցական ուսուցումը արտադրական ու հասարակական աշխատանքի հետ շաղկապելու, պոլիտեխնիկացիայի հիման վրա զբաղրոցը վերակառուցման յենթարկելու ուղղությամբ: Դպրոցական արհեստանոցների ու աշխատանքային սենյակների թվի ավելացումը և դպրոցների ամրացումը գործարաններին, խորհրդակառույցներին, ՄՏԿ-ներին ու կոլտնտեսություններին, հնարավորություն են տալիս դպրոցների պոլիտեխնիկացիան առաջ տանել արագացրած անձպերով: Այնուամենայնիվ աշխատավորական լայն մասսաների լուսավորության գործն ունի մի շարք թերություններ:

Նախնական և միջնակարգ դպրոցների մասին կԿ-ի ընդունած վորոշման համաձայն դպրոցը վերակառուցելու համար պայքարելու նշանակում է պայքարել ուսուցման վորակի բարձրացման համար, պայքարել դպրոցի պոլիտեխնիկացիայից հրաժարվելու և հին, բուրժուական դպրոցին վերադառնալու աջ ուղորտունիտական փորձերի դեմ, պայքարել դպրոցի «մահացման» և ուսուցչի նսեմացման «ձախ» ուղորտունիտական թերոխանների դեմ:

Իրագործելով բանվոր դասակարգի նյութական-կուլտուրական մակարդակի հետագա բարձրացման խնդրում կուսակցության և կառավարության ընդունած ծավալուն ծրագիրը, կուսակցությունը, ինչպես սրանից առաջ, այնպես էլ այժմ, շարունակում է դեկավարվել այն բանով, վոր «անհրաժեշտ է առանձնապես նրբազգաց վերաբերմունք ունենալ նրանց պահանջների, նրանց կենցաղային, նյութական և կուլտուրական կարիքների հանդեպ» (Լ. Կադանովիչ):

ՄԱՍՍԱՆՆԵՐԻ ԳԼՈՒԽՆ ԱՆՑԱԾ՝ ԴԵՊԻ ՆՈՐ ՀԱՂԹԱՆԱԿՆԵՐ

Սոցիալիստական շինարարության հսկայական հաջողությունները հնարավոր դարձան շնորհիվ այն հանդամանքի, վոր հզոր թափով անցին աշխատավորական ամենալայն մասսաների ազատությունը, խանդավառությունը և հերոսությունը, վոր այդ մասսաները համախմբվեցին լենինյան կուսակցության շուրջը:

Սոցմրցումն ու հարվածայնությունը այս տարի ընդգրկեցին

բանվորների մեկ յերրորդ մասից ավելին: Սոցմրցման և հարվածայնության մեթոդները հեղտհետե ավելի ու ավելի լայն չափով են արմատանում գյուղատնտեսության մեջ: Սոցմրցման և հարվածայնության ալիքն ընդգրկել է հին ինտելիգենցիայի բազմաթիվ ներկայացուցիչներին (ինժեներներին, ուսուցիչներին, բրժիչկներին և այլն), ինչպես նաև ստարերկրացի բանվորներին ու մասնագետներին:

Հարվածայնությունը փոխադրվել է էլ ավելի բարձր աստիճանի: Բանվորների նախաձեռնությունով 1931 թ. ստալին անդամը լինելով սկսեցին կազմակերպվել տնտեսավարկային հարվածային բրիգադներ:

«Տնտհաշվարկային բրիգադները կոնկրետ նվաճումներ են ձեռք բերել արդՖինսպլանի քանակական և վորակական ցուցանիշների կատարման ու գերակատարման գործում. նրանք աշխատանքը ճիշտ կազմակերպելու, տնտեսական հաշվարկը ձեռնարկությունների աշխատանքում արմատացնելու, բանվորների նյութական շահագրգռվածության ավելացման և աշխատանքի արտադրողականության բարձրացման հիման վրա սոցմրցումն էլ ավելի զարգացնելու համար մղվող պայքարի ձեյլերից մեկն են հանդիսանում»:

(ՍՍՀՄ ԺՏԳԽ-ի և ՀԱՄԿԽ-ի վորոշումից):

Հանդիպական արդՖինսպլանի իզեան, վորն անցյալ տարի առաջարկեց բանվորական մասսաների կողմից, այս տարի ունեցավ իր հետագա զարգացումը: Մարիուպոլի՝ Լենինի անվան մետալուրգիական գործարանի բանվորներն մտցրին հերթային-համագիտական և ժամային-հանդիպական արդՖինսպլանի սրահատիկան, վորը հաստատուն հիմք է ստեղծում յուրաքանչյուր հերթի կամ յուրաքանչյուր ժամվա սոցմրցման ու հարվածայնության ծավալման համար, ապահովում է յուրաքանչյուր արտադրական քնադավառի գործունեությունից ստուգումը հենց աշխատանքի սրոցեսում և բոլոր անհարթությունների վերացումը: Կ. Մարքսի անվան գործարանի բանվորները բանվորական առջարկությունների հավաքման գործի նախաձեռողներ հանդիսացան. այդ սրահատիկան հնարավորություն է տալիս ավյալ առաջարկությունների հիման վրա մշակել հանդիպական արդՖինսպլանները և ծավալել ուսցիոնալիգատորական աշխատանքը: Մի շարք ձեռնարկություններում անցկացվեց «Իդեաների փոխառութուն» հնգամյակի յերրորդ, վճռական տարվա պլանների կատարման համար. դրա էությունը նրանումն է, վոր բանվորական առաջարկությունների հավաք է կատարվում այն միջոցառումների մասին, վորոնք անհրաժեշտ են արդՖինսպլանի կատարման հա-

ժար: Հերթային-հանդիպական արդֆինսյւանի և բանվորական առաջարկությունների հավաքի իդեան կարճ ժամանակում ընդ-առաջվեց և գործադրվեց մի շարք ուրիշ ձեռնարկությունների կողմից:

Այս տարի լայն տարածում ունեցավ ձեռնարկություններէ քանվորների կողմից մամուլի միջոցով իրար դիմելու պրակտի-կան: Այսպէս, Տուլայի № 1 գործարանի բանվորները մի բաց նա-մակով դիմեցին Դոնրասի հանրագործներին, վորտեղ նրանք պատ մում էլին արդֆինսյւանի կատարման համար իրենց ծավալած պայքարի հաջող ընթացքի մասին և հանրագործներին կոչ էլին անում վերջ տալու անխարդյունարեության հետամնացությա-նը: Այդպիսի մի նամակով «Կարմիր Պուտիլովեց» գործարանի բանվորները դիմեցին Ստալինգրադի տրակտորի գործարանի բան-վորներին՝ վերջնումս առաջացած ճեղքվածքի առթիվ: Ստալինի անվան գործարանի (Լենինգրադ) բանվորները մի նամակով դի-մեցին ԽՍՀՄ-ի բոլոր բանվորներին, վորտեղ նրանք պատմում էին, թե ի՛նչ են արել իրենք ընկ. Ստալինի ցուցմունքների կեն-սադրոժման համար: «Կարմիր Պուտիլովեց»-ի, Բայթիակոն նա-վաչինարանի և Մարտիի անվան գործարանի 50-000 բանվորները բաց նամակով դիմեցին սև մետալուրգիայի բանվորներին՝ վեր-ջինիս յետ մնալու առթիվ: Այս և նման վաստակագիտելու վիպում են այն մասին, վոր բանվորները խորապէս շահագրգռված են վոչ միայն «իրենց» ձեռնարկության, այլև վողջ սոցիալիստական շինարարության հաջող ընթացքով: Միաժամանակ, բանվոր դա-սակարգի առանձին շոկատների այս արտադրական-քաղաքական մրցականը վորձի փոխանակման, հասարակական ներգործու-թյան և հասարակական բուքսիրի չափազանց արժեքավոր մի ձեղ-ի հանդիսանում:

Այդ սրբակրկան սկսել և կիրառվել նաև հողագործության սոցիալիստական սեկտորում: Այդպիսին է, որինակ, «Մոլոժնի դիդանտ» խորհանտեսության նամակը, վոր գրված է անասնա-բուժության զարգացման մասին կուսակցության և կառավարու-թյան տված դիրեկտիվների կատարման առթիվ, համատարած կրեկտիվացման կարմրադրոշ հարվածային շրջան Բաշտանչի-նայի կոլտնտեսականների նամակ-կոչը հացամթերումների կազ-մակերպման առթիվ վուշ մշակող շրջանների կոլտնտեսականների նամակը Լյուբերեցի գործարանին և այլն:

Սոցմրցման ու հարվածայնության, բանվոր դասակարգի ակտիվության և նախաձեռնության աճումն էր պատճառը, վոր մենք մի շարք արտադրական փայլուն հաղթանակներ տարանք սոցիալիստական շինարարության դանադան բնագավառներում:

Այսպէս, սոցմրցման և հարվածայնության շնորհիվ Գրազ-

նավթի «Բաշեր» մեքենայի վրա աշխատող բանվորները որական արտադրողականությունը հասցրին 4000 տոննի, այնինչ այդ տի-պի մեքենաների առավելագույն արտադրողականությունը արտա-տահմանում 3-300 տոննից չի անցնում:

Ավելի քան 100 տոկոսով կատարեցին սեպտեմբերի իրենց պլանները Իլյիչի անվան, Մակեյվսկի և Յենակիեվսկի գործա-րանների մարտինյան վասարանները, ընդ վորում Յենակիեվսկի գործարանում դերադանցիվեցին գերմանական նորմաները:

Սոցմրցման ու հարվածայնության աճումը և նոր տարիֆա-յին ցանցի շնորհիվ վարձատրության հավասարեցման վերացու-մը Դոնրասում որ ալուր ավելացնում են պլանները կատարող ու գերակատարող հանքերի թիվը (Ուզլովայա, Գորկու անվան, Նակոլնայա, Բուդյոնովկա, № 12-18 և այլ հանքերը):

Մոսկվայի Չեմլյաչկայի անվան գործարանը անտահաշվաբ-կային բրիգադներ կազմակերպելու հետվանքով աշխատանքի արտադրողականությունն ավելացրեց 8,4 տոկոսով: Իսկ հերթա-յին-հանդիպական արդֆինսյւան մտցնելուց հետո արտադրողա-կանությունը 7 տոկոսով ևս ավելացավ:

Բանվորական նախաձեռնությունը մի շարք հաջողություններ ձեռք բերեց աշխատանքի և արտադրության ճիշտ կազմակերպ-ման գործում: Կատուտովի, Տիլիմոնովի և Կարտաչովի մեթո-ման գործում: Կատուտովում է փորող մեքենաների անընդհատ աշխա-ղը, վոր սպահովում է փորող մեքենաների անընդհատ աշխա-տանքը և աճիս անընդհատ փոխադրումն ու մոտեցումը, հնարա-վորություն և տալիս զգալի չափով ավելացնելու աշխատանքի արտադրողականությունը և աճիս հանույթը:

Սոցմրցման և հարվածայնության մեթոդները մեծ նվաճում-ներ ապահովեցին դյուդանտեսության ասպարիզում: Այսպէս, 1931 թ. դարնանացանի կամպանիայի ժամանակ, հացահատիկա-յին խորհանտեսությունների առանձին բրիգադները ամեն մի հեր-թափոխության տվին 78-86 հեկտարի լրիվ մշակում, վորը հա-մաշխարհային ուկուրը է: Այդ նույն բրիգադներում պարապուրդ ները նվազեցին 10 տոկոսով, վառելանյութի ծախքերը՝ 50-60 տոկոսով և այլն:

Սոցիալիստական շինարարության վիթխարի թափը մասսա-ներին վարակում է աշխատանքային չտեսնված ավյունով: Մադ-եխոտորոյի, Կուզնեցկոստրոյի, Սարկովի տրակտորի գործա-րանի, ԱՄՈ-ի, Գնեպրոստրոյի, Բերեզնյակի կամբինատի և այլ քիդանաների պատմությունները բազմաթիվ դեպքեր գիտեն, յերբ մարդիկ աշխատում էլին առանց հաշի տանելու ցուրտը, անձրե-ղը, քամիները, խավարը և այլն: Հողափորման, ալյուսի շար-ման, բետոնի պատրաստման, բետոնային աշխատանքի, մոնտա-ժի և այլ բնագավառներում մեր ունեցած բարձր նորմաններն որ

ավուր դերազանցվում են, այն, ինչ անհնարին եր թվում, իրականութուն է դառնում:

Մարկոփի արակտորի դործարանի շինարարության ժամանակ բետոնի շաղանները որական 30-40-ից չեյին անցնում: Բետոնագործ Մարուսինի գեկալարությամբ պայքար ակովեց շաղաններ թիվը ավելացնելու համար: Մի յերկու որ անց բրիզադն ըսկսեց տալ որական 70, ապա նաև 100 բետոնաշաղախ: Հաջորդ օրըն արդեն անցան 134-ի: Մարուսինը դիտեր, վոր բետոն խոնոդ մեքենան պետք է տա ամեն րոպեյին մեկ շաղախ, այսինքն՝ մեկ հերթում 480 շաղախ: Եուտով նվաճեցին նաև այդ թիվը: Սակայն բրիզադը կանչ չառավ և շաղախների թիվը հասցրեց 543-ի: Բայց պայքարը դարձյալ շարունակեցին: Ենվչենիոյի, Զյուրա-նովի և Կորոբինի բրիզադը տվեց 573 շաղախ, իսկ Լիմարի, Գորգիեփի և Զոգուլյայի բրիզադը՝ 937 շաղախ:

Մարկոփի արակտորի դործարանի կոմյերիտականներից Մեկուլիսը յերբ նոր եր սկսել աղյուս շարել, որական շարում եր 1000 հատ: Իսկ 1931 թ. հունիսի 16-ին Մեկուլիսը 8 ժամում շարեց 4385 աղյուս և այդպիսով համաշխարհային ուկորդ շահեց:

Բանվորների արտադրական խոշոր ակտիվության ամժանձուզներթաց անեց նաև նրանց քաղաքական ակտիվությունն ու դիտակցությունը: Այսպես, 1931 թ. խորհուրդների վերընտրություններին մասնակցողների թիվը ամբողջ ԽՍՀՄ-ում հասավ միջին հաշվով 72,4%-ի 1929 թ. 62,2%-ի դիմաց, ըստ վորում քաղաքներում այդ թիվը 74,4%-ից բարձրացավ 78,2%-ի, իսկ դյուզերում՝ 61,8 տոկոսից 71 տոկոսի: Պրոլետարական խոշոր կենտրոններում ընտրողների ակտիվությունը 92-98 տոկոս եր կադմում, իսկ բարբ խոշոր ձեռնարկություններում ակտիվությունը հասավ 100 տոկոսի: Մոսկվայում ընտրողների 250.000 առաջարկ մացրին, Լենինդրադում՝ 150.090, Մարկոփում՝ 30.000 և այլն: Յերեք կարմիր մայրաքաղաքներ խորհուրդների միջև ընտրական կամպանիայի լայնազայն անցկացման նպատակով ծավալված սոցիալական հեռավորութիւնով 182.000-ով, Լենինդրադում՝ 119.000-ով, Մարկոփում՝ 21.000-ով: Ընտրական կամպանիայի ժամանակ դյուզում հազարավոր նոր կոլտնտեսություններ կազմակերպվեցին:

Սորհուրդների վերընտրությունները զգալի չափով ամբողջրին խորհուրդների պրոլետարական-կուսակցական կորիզը և հարվածային բանվորներին դարձրին քաղխորհուրդների կենտրոնական դեմքը: ԽՍՀՄ-ի խորհուրդներում կանանց տոկոսը 24,6-ից հասավ 28,3-ի, ավելացավ նաև աղգային փոքրամասնությունների և յերիտասարդության տոկոսը: Գյուղխորհուրդների կազ-

մում կուսակցական շերտը 1929 թ. 10 տոկոսից բարձրացավ 14,1 տոկոսի, ընդ վորում կոլտնտեսականները խորհուրդներում վրձուական տեղ զբաղեցրին: Այսպիսով, ՀամԿ(բ)Կ ԿԿ-ի և ԿՎՀ-ի 1930 թ. դեկտեմբերյան միացյալ պլենումի վորոշման այն մասին վոր «...խորհուրդներում առաջին տեղը պետք է պատկանի բանվորական կենտրոններում՝ լայնազայն հարվածայիններին, դյուզում՝ առաջավոր կոլտնտեսականներին, թե կուսակցական և թե անկուսակցական», —կատարվեց: Իսկ այդ կատարումն ապահովում է պրոլետարական ինքնաքննադատության հետագա ծավալումը խորհուրդներում, վերջիններին իսկական շրջադարձը յերբտով դեպի արտադրություն և դեպի կոլտնտաշարժում:

Աշխատավորության քաղաքական բարձր ակտիվությունն ու դիտակցությունը արտահայտվեցին նաև յերրորդ, վճուական տարվա փոխառության կամպանիան անցկացնելիս: Փոխառության իրացման առաջին 25 տարվա ընթացքում բաժանորդագրությունը հասավ 1.185 միլ. ուրբու, մինչդեռ անցյալ տարի «Հնգամյակը չորս տարում» փոխառության իրացման 25 որվա ընթացքում իրացվեց պլանի միայն 38-ի չափով: 1931 թ. ոգոստոսի 1-ին փոխառությունն իրացված եր 1602 միլ. ուրբուով, կամ պլանի 100,2 տոկոսի չափով, ընդ վորում բանվորներն ու ծառայողները պլանը կատարեցին 111,3 տոկոսով:

Աղգային հարցում վարած ճիշտ քաղաքականությամբ կուսակցությունն ավելի ևս ամբացրեց ԽՍՀՄ-ն, իրրև ազատագրված աղղությունների միջություն, ամբացրեց սոցիալիստական հասարակակարգի կանուցման ընդհանուր գործի համար համեքաշխրեն աշխատող բոլոր ժողովուրդների յեղբայրական միասնությունը: Խորհուրդների վերընտրությունները ցույց տվին, թե ինչպիսի ուժեղ չափով եր անել ակտիվությունը մինչև իսկ ամենահեռամանց աղղությունների մեջ, նոր կյանքի ինչպիսի ուժեղ ձգտում է ստեղծել նրանց մեջ պրոլետարական հեղափոխությունը: Կուսակցությունն ընթացիկ տարում մեծ աշխատանք կատարեց աղգային հարցում հայտարելիված զանազան թեքումները հաղթահարելու համար, պայքարելով մեծապետական չովի-րեր հաղթահարելու համար, սպաքարելով մեծապետական ինչպեռեիդի դեմ, վոր դիսավոր վտանդն է աղգային հարցում, ինչպեռ նաև տեղական նացիոնալիզմի դեմ: Կուսակցությունը և կուսանակարությունը անշեղ առաջ են տանում աղգային ծայրերիցների ինդուստրացման, ձեվով աղգային, բովանդակությամբ սոցիալիստական կուլտուրայի զարգացման, բնիկ պրոլետարիատի կազրերի դաստիարակման և կանանց ազատագրման գործը աղգային ուսյուններում, հիմք ունենալով այդ ուսյունների վորջ սոցիալիստական շինարարության ամբացումը:

Ամենացայտուն ցուցանիշն այն բանի, վոր անել է պրոլետար-

քիատի ակտիվութիւնը, վոր նա համախմբել է մեր կուսակցութեան լենինյան գլխավոր գծի շուրջը, դա այն ուժեղ ձգտումն է գեպի կուսակցութիւնը, վոր ցույց են տալիս առաջավոր հարգածախններն ու կոլտնտեսականները: Մեր կուսակցութիւնը, կի-ի ղեկավարութեամբ, շնորհիվ լենինյան քաղաքականութեան և բայբեվիկյան կազմակերպչական սկզբունքների հաստատուն իրագործման անկողնու դարձավ հոգր, անխորտակելի մի ուժ:

1929 թ. հունվարի 1-ին ՀամԿ(բ)Կ-ի շարքերում կար 1.439.000 անդամ և թեկնածու, վորի 62 տոկոսը բանվորներ: 1930 թ. հունվարի 1-ին ՀամԿ(բ)Կ-ի անդամների և թեկնածուների թիվը հասել էր արդեն 1.572.000-ի, իսկ 1931 թ. հունվարի 1-ին՝ 2.140.000-ի, վորից 1.313.000 բանվորներ: Հենց միայն 1930 թ. կուսակցութեան մեջ ընդունվեց 650.000 բանվոր, վորից արտադրական բանվորները՝ 450.000 հոգի: Իսկ դուրացիական կուսակաթակերպութիւններն անցին 54 տոկոսով: Հոկտեմբերի 14-րդ տարեդարձի նախորդակին կուսակցութիւնն իր շարքերում ունի 2 և կես միլիոնից ավելի, վորից բանվորներ՝ 65,6 տոկոս, գյուղացիներ՝ 24,8 տոկոս, ծառայողներ և այլք՝ 9,6 տոկոս: Պաշտօնի բանվորները կուսակցութեան մեջ կազմում են 44 տոկոս: Միայն վերջին մեկ և կես տարվա ընթացքում կուսակցութեան մեջ են մտել մոտ 1 միլիոն հոգի, ընդ վորում 1931 թ. առաջին կիսամյակում՝ 469.000 հոգի, վորի 70 տոկոսը կազմում են հարվածախնները:

Աճել է կուսակցական շերտը խոշոր շինարարութիւններում: Գյուղում 1931 թ. առաջին կիսամյակում կազմվել են 8000-ից ավելի նոր բլիչներ: կուսակցութեան շարքերում անշեղ ամերանում և կոլտնտեսական գյուղացիութիւնը, հողագործութեան այդ նոր կենտրոնական դեմքը: կոլտնտեսականների առկուր գյուղական կոմունիստների ընդհանուր թվում բարձրացել է 60-ի, իսկ անհատ տնտեսատերերի տոկոսն իջել է 7,3-ի: կուսակցութեան ազգային կազմակերպութիւնների կազմում ավելացել է բնիկ ազգութիւնների տեսակարար կշիռը (52 տոկոս): Աճել է բանվորուհիները-կոլտնտեսուհիների շերտը: Լենինյան կոմյերիտմիութիւնն լսել է բանվորական ու կոլտնտեսական յերիտասարդութեան լսավազույն տարրերի հաշվին և ներկայումս ներկայացնում է հինգ միլիոնանոց ամուր մի կազմակերպութիւն, վոր ապացուցել է հարվածախորեն աշխատելու և կուսակցութեան ղեկավարութեամբ սովորելու իր ընդունակութիւնը:

Հոկտեմբերյան հեղափոխութեան 14-րդ տարեդարձը կուսակցութիւնը դիմավորում է միամական ու միաձուլ շարքերով: կուսակցութիւնն ընկ. Ստալինի գլխավորած կի-ի ղեկավարութեամբ ջանջախեց հակահեղափոխական տրոցկիզմը, աջ

ապրտունիզմը և աջ-«ձախ» յերկերեսանիների անսկզբունք բռնկը: Յերկու Փրոնտով վարած անհաշտ պայքարը և Լենինյան գըըրիավոր գծի ճիշտ կիրառումը հանդիսացան կուսակցութեան տարած հաղթանակների, աշխատավորական միլիոնավոր մասսաների հետ նրա անախընթաց չափով աճած ազդեցութեան ու հեղինակութեան նախադրյալները:

Բայց հակահեղափոխական տրոցկիստները և աջ ու ձախ ապրտունիստների ջանջախումբ որակարգից չի հանում նրանց դեմ պայքարը շարունակելու խնդիրները: Աջ սպորտունիզմի դասակարգային արմատները յերկրում կան տակալին: կուլակութիւնը, վորի գործակալներն են հանդիսանում աջ սպորտունիստները մեր կուսակցութեան մեջ, տակալին ամբողջապես չի վերացված և հուսահատ դիմադրութիւն է ցույց տալիս: Դասակարգային պայքարը շարունակվում է, և կուլակութեան դեմ մղվող այդ սրված պայքարի պայմաններում աջ սպորտունիզմը, վոր անդրադարձնում է մեղ թշնամի դասակարգերի գլխաւորութիւնները, շարունակում է մնալ իրրև գլխավոր վտանգ:

Ընթացիկ տարին առանձին պարպութեամբ ցույց տվեց, վոր «ձախ» սպորտունիստները, վորոնք չեն ըմբռնում մեր զարգացման ներկա ետապի առանձնահատկութիւնները, վորտնում են այդ ետապի վրայով, — ջուր են յցնում աջ սպորտունիստների ջըրաղացին և նրանց ողնականներն են հանդիսանում կուսակցութեան գլխավոր գծի դեմ նրանց վարած պայքարում:

կուլակտիվացման խնդրում տեղերում մերթ ընդ մերթ հայտարարվող խտտումները, կոլտնտեսութիւնների կազմակերպչական-տնտեսական ամբացման անհրաժեշտութիւնը չմոռնելը և անհատ տնտեսատերերին անտեսելը կրկնութիւնն են այն վերաբերմունքի, վոր ցույց էլին տալիս տրոցկիստները միջակի հանգեպ, և ձեռնտու յեն կուլակի համար:

«Ձախ» պրոժեկտորականութիւնը արդյունարբութեան մեջ (որինակ՝ տնտեսական հաշվարկի մահացման «թեորիան») և Փրոնտունիստում (դրամի մահացման «թեորիան») հարված է հասցնում ինդուստրացման տեմպերին: Դիմադրկութիւնը և «ձախ» հավատարեցումը ամենավնասակար անդրադարձումն ունեցան աշխատանքի արտադրողականութեան վրա և աղաղակող հակասութեան մեջ են գտնվում ինդուստրացման ու կուլակտիվացման խնդիրներին, բանվոր դասակարգի յահերի նկատմամբ: Գաղաքերի մահացման, կենցաղի անմիջական համայնացման և նման ների մահացման, կենցաղի բոտ եյութեան վիժեցնում են կոմունայայլ «ձախ» թեորիաները տոտ եյութեան վերակառուցումը: Դպրոցի մատնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցումը: Դպրոցի մահացման (պրոյեկտների մեթոդ և այլն) և ուսուցչի դերի նսեմացման «թեորիաները» հիմնականում սւղղված են դպրոցի պո-

«կազմակերպված» կապիտալիզմի դեմքը Հոկտեմբերյան հեղափոխության 14-րդ տարեդարձին :

Կործանման դատապարտված կապիտալիզմի դեմ հանդիման կանգնած է ԽՍՀՄ-ն, վորպես մի յերկիր, վոր անլուր արագու-թյամբ զարգացնում է իր արտադրողական ուժերը, նոր կյանքին հաղորդակից է շինարարության ու կառավարման գործին ակտիվ մասնակից է դարձնում սոսաջներում ճնշված միլիոնավոր մասսա-ների նորանոր խավերին: Սոցիալիստական շինարարության հա-ջողությունները, վորոնք կատարվում են ԽՍՀՄ-ի հանդեպ հարածուն ատկություններ են համակում բուրժուազիային և նրա սոցիալ-Ֆաշիստական արբանյակներին, ավելի ու ավելի յեն հա-ժողում միջազգային պրոլետարիատին այն բանում, վոր միակ ճիշտ ճանապարհը «ուսական ճանապարհն է», նրան սողորում են կապիտալիզմի դեմ վճռարար գրոհելու հեղափոխական յե-ուանդով և ստիպում են բուրժուական ինտելիգենցիայի յավազույն ներկայացուցիչներին յրջորեն մտածելու կապիտալիստական հա-սարկարգի ճակատադրի մասին և այլ կերպ վերաբերվելու այն ամեծին, ինչ տեղի յե ունենում ԽՍՀՄ-ում:

Հիմա տյլես յի կարելի քողարկել այն հիմնական փաստը, վոր հեղամյակը, այդ «բայյչեվիկյան ցնորքը», ինչպես կասելին բուրժուաները և սոցիալ-դեմոկրատները,—կատարվում է յորտ տարում և ժողովրդական տնտեսության մի ամբողջ յարք ճյու-ղերում արդեն կատարված է ե'լ ավելի կարճ ժամանակում:

Մի յարք կարելիորագույն ցուցանիշների տեսակետից մենք հասնում և անցնում ենք առաջավոր կապիտալիստական յերկրնե-րի ինդուստրիայից:

Սոցիալիստական սեկտորը դերակշիռ տեղ է դրավել ԽՍՀՄ-ի, աշխարհի ամենախոշոր հողագործության այդ յերկրի գյուղա-տնտեսության մեջ:

Մենք մոտենում ենք ԽՍՀՄ-ն համատարած գրագիտության յերկիր դարձնելու սյահին: Խորհրդային Միությանը թեվակոխել է սոցիալիզմի յրջանը:

Խոշոր են այն հաղթանակները, վոր տարել է պրոլետարիա-տը Լենինյան կոմկուսակցության դեկավարությանը: Խոշոր են այն ինդիկները, վոր դրված են մեր առաջ ապագայի համար:

Կուսակցության ղլխավոր դիծը, յերկու Փրոնտով անխեղ պայքարն ընդդեմ աջ և «ձախ» սպորտուենիստների, մասսաների անող ակտիվությունը, նրանց սպառազինումը նոր տեխնիկայով և մարքսիզմ-լենինիզմի հատու գենքով—ահա թե ինչ է, վոր ա-պահովում է այդ ինդիկների հաջող յուժումը:

Համ. Կ (բ) Կ—վողջ Կոմունիստական Ինտերնացիոնալի այդ

առաջատար կուսակցությունը, կենդանի որինակ է արտասահ-մանյան յերբայրական կոմկուսակցությունների համար այն պայքարում, վոր մղում են նրանք բանվոր դասակարգի մեծա-մասնության նվաճման համար, Ֆաշիզմի և սոցիալ-Ֆաշիզմի ջտխ-ջախման համար: Համ. Կ (բ) Կ-ի և ԽՍՀՄ-ի հաջողությունները Կոմունիստական Ինտերնացիոնալի հաջողություններն են, միջազ-գային պրոլետարիատի վողջ բանակի, ամբողջ աշխարհում իմ-պերիալիզմի դեմ մարտնչող բոլոր ճնշված ժողովուրդների հաջողություններն են: Մեր տարեդարձը մի նոր աղբակ կլինի ԽՍՀՄ-ի սահմաններից դուրս գանվող մասսաների մարտական մորիլիզացիայի համար և կուժեղացնի նրանց համախմբումը Կոմ-իտերնի յողունգների ներքո, համաշխարհային պրոլետարական հեղափոխության յողունգների ներքո:

Մեր յերկրի ամեն մի աշխատավոր պետք է իմանա, վոր «Ներկայումս միջազգային հեղափոխության վրա մեմք մեր գլխավոր ազդեցությունը կգործենք մեր տնտեսական քաղաքականությամբ» (Լ.Ն.Ն.Ն.):

Բայց մեր տնտեսական քաղաքականության հաջողությունները կախված են նոր ձեվով աշխատելու մեր պատրաստակամու-թյունից և ընդունակությունից, թե արդյունաբերության և թե գյուղատնտեսության պլանները կատարելու մեր վճռականությու-նից: Մենք կարող ենք և պետք է ձեռք բերենք նոր ու ավելի վրճ-ուական հաջողություններ մեր շինարարության Ֆրոնտում, վոր-պեսզի ե'լ ավելի ուժեղացնենք ԽՍՀՄ-ի հզոր աղբեցությունը մի-ջազգային հեղափոխության վրա:

«Մենք պետք է այնպես առաջ յարժվենք, վոր ամբողջ աշխարհի բանվոր դասակարգը, նայելով մեզ, կարողանա ասել—ահա' նա, իմ առաջավոր ջոկատը, ահա' նա, իմ հարվածային բրկաղը, ահա' նա, իմ բանվորական իշխա-նությունը, ահա' նա, իմ հայրենիքը,—նրանք կատարում են իրենց դործը, մեր գործը,—ողնն'ք նրանց ընդդեմ կա-պիտալիստների և հրահրենք համաշխարհային հեղափո-խության գործը» (ՄՏԱԼԻՆ):

Ղուջ մի քայլ ջնահանջելով բայլելիկյան կուսակցության ղլխավոր գծից, անխնա հակահարված տալով այդ գծի ոպորտու-նիստական ինդալիստիզմի բոլոր փորձերին, հաղթահարելով դա-սակարգային թշնամիների ղլմադրությունը, ամբացնելով ԽՍՀ-Մ-ի գինված պաշտպանությունը, ակտիվ քաղաքական կյանքի ու աշխատանքի հանելով Խորհրդային Միության ամեն աղբի աշ-խատավորության նորանոր յավերին,—մենք կկարողանանք հաղ-

Քահարել մեր ճանապարհին ընկած բոլոր դժվարությունները և մինչև վերջը կկատարենք կոմունիզմի մեջադրային բանակի օգնությամբ մեր գերը:

ԿԵՑՑԵ՛ ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ XIV ՏԱՐԹ-ԳԱՐՁԸ:

ԿԵՑՑԵ՛ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐՅԱՆ ՀԱՂԹԱՆԱԿԻ ՅԵՎ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՈՒ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉ ԼՆՆԻՆՑԱՆ ԿՈՄԿՈՒՍԱԿՅՈՒԹՅՈՒՆԸ:

ԿԵՑՑԵ՛ ԳԱԼԻՔ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԸ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՔԱՄԱՆԱԿԱԿԵՑ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ՅԵՐԿՈՒ ՄԻՍՏԵՄՆԵՐԻ ՊԱՅԲԱՐԸ	3
Կապիտալիզմի ընդհանուր նգնաժամը	5
Պայքար նգնաժամից դուրս գալու համար և բանվոր դասակարգի դրուքյունը	9
Սոցիալ-ֆաշիզմ	13
Նոր հեղափոխական վերելքը	16

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐՆ ՈՒ ՀԵՌԱՆԿԱՐՆԵՐԸ ԽՍՀՄ-ՈՒՄ

«Հասնելու և անցնելու» լոզունգը գործողության մեջ	21
Համաշխարհային պատմական նշանակություն ունեցող հաղթանակ	25
Բանվորական մասսաների նյութական և կուլտուր-կենցաղային դրուքյան հարցերը	43
Մասսաների գլուխն անցած՝ դեպի նոր հաղթանակներ	50
Յեզրակացություն	53

« Ազգային գրադարան

NI 0403606

2840

ԳԻՆԸ 40 ԿԱԳ. (4 մ.)

XIV ГОДОВЩИНА ПРОЛЕТАРСКОЙ
РЕВОЛЮЦИИ

Госиздат ССР Армении
Эривань—1981